MANUSCRIPT NO.	**736**
NAME OF MANUSCRIPT	**Markandya Puran (Some Tracts)**
AUTHOR	**N.A**
SUBJECT	**Religion**
LANGUAGE	**Sanskrit**
SCRIPT	**Devnagiri**
BRIEF EXPLANATORY NOTE	**The manuscript is about Hindu religion and Puran mythology.**


136

मार्कण्डेण्य पुराण

६३ पत्रक ॥ ल० ४० ८ पं० प्रा० पृ०

ह० ल० 

1

ह. ग्रं.
736

736

चं. १

ॐ श्रीगणेशायनमः इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णि
केमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येसुरथवैश्यप्रदानम १३ ।
७०० सावर्णिर्भवितामनुः सूर्याज्जन्मसमासाद्य
सुरथः क्षत्रियर्षभः एवंदेव्यावरंलब्ध्वा ९८ [redacted]
[redacted] भक्त्या
ताभ्यामभिष्टुताबभूवांतर्हितासद्यो यथाभिलषिते
वरेइतिदत्वातयोर्देवी ९७ मार्कंडेयउवाच ९६ तव
ज्ञानंभविष्यति तंप्रयच्छामिसंसिद्धो ९५ वरोस्मत्तो

भिवाञ्छितः वैश्यवर्यत्वयायश्च ५४ भवान्भुवि
भविष्यति सावर्णिकोमनुर्नाम ५३ जन्मदेवाद्वि
वस्वतः मृतश्चभूयः संप्राप्य ५२ तवतत्रभविष्यति
हत्वारिपूनस्खलितं ५१ स्वंराज्यंप्राप्स्यतेभवान् ।
स्वल्पैरहोभिर्नृपते ५० देव्युवाच ४९ संगविच्यु
तिकारकम् ममेत्यहमितिप्राज्ञः वव्रेनिर्विण्णमा
नसः सोपिवैश्यस्ततोज्ञानं ४८ हतशत्रुबलंबला
त् अत्रैवचनिजंराज्यं भविभ्रंशान्यजन्मनि ततोवव्रे

चं.
२

नृपोराज्य ८७ मार्कंडेयउवाच ८८ परितुष्टाद
दामितत मनस्तस्याप्यतोसर्वे त्वयाचकुलनंदन
यत्प्रार्थ्यतेत्वयाभूप ८५ देव्युवाच ८४ प्राप्यत्वया
दुचंडिका परितुष्टाजगद्धात्री ८३ त्रिभिर्वर्षैर्यता
त्मनोः एवंसमाराधयतो स्त्रिजगाद्वास्तुलिते ८८
तस्तोवलिंचैव ८२ तन्मनस्कौसमाहितौ यताहा
रौनिराहारौ पुष्पधूपाग्नितर्पणैः अर्हणांचक्रतु
स्तस्याः ८१ कृत्वामूर्तिंमहीमयीं तौतस्मिन्पुलिने

देव्याः देवीसूक्तं परं जपन् सचवैश्यस्तपस्तेपे ॥२०॥
नदीपुलिनसंस्थितः संदर्शनार्थमंबाया सचवैश्यो
महामुने जगाम सद्यस्तपसे ॥१९॥ राज्यापहरणेन च । प
निर्विण्णोतिममत्वेन तमृषिं शंसितव्रतं प्रणिपत्य
महाभागं ॥१८॥ सुरथः स नराधिपः इति तस्य वचः श्रु
त्वा ॥१७॥ मार्कंडेय उवाच ॥१६॥ भोगस्वर्गापवर्गदा आ
राधिता सैव नृणां ॥१५॥ शरणं परमेश्वरीं तामुपैहि
महाराज मोहमेष्यंति चापरे मोह्यंते मोहिताश्चैव ॥१४॥

चं. ३

तथैवान्येविवेकिनः तयात्वमेषवैश्यश्च भगवद्विष्णु
मायया विद्यातथैवक्रियते २३ ययेदंधार्यतेजगत्
एवंप्रभावासादेवी देवीमाहात्म्यमुत्तमम एतत्तेकथि
तंभूप २२ ऋषिरुवाच इतिमार्कंडेयपुराणे सावर्णि
केमन्वंतरेदेवीमाहात्म्ये. १२ २१ मतिंधर्मेतथाशुभां
ददातिवित्तंपुत्रांश्च धूपगंधादिभिस्तथा स्तुतासंपूजि
तापुष्पैः २० विनाशायोपजायते सैवाभावेतथाल
क्ष्मीः लक्ष्मीर्वृद्धिप्रदागृहे भवकालेनृणांसैव १९ ॥

सैवकालेसनातनी स्थितिंकरोतिभूतानां सैवसृष्टि
र्भवत्यजा सैवकालेमहामारी ६८ महामारीस्वरूप
या महाकाल्यामहाकाले ब्रह्मोंउमनुजेश्वर व्याप्त
तयैतत्सकलं ६७ बध्यात्रद्धिप्रयच्छति सायाविता
चविज्ञाने सैवविश्वंप्रसूयते तयैतन्मोह्यतेविश्वं ६९
जगतःपरिपालनं संभूयकुरुतेभूप सानित्यापिपुनः
पुनः एवंभगवतीदेवी ६५ शेषाःपातालमाययुः नि
हतेभेचमहावीर्ये महोग्रेतलविक्रमेजगद्धिध्वंसिनलस्मिन

चं. ६४ संभेदेवरिपौयुधि दैत्याश्चदेवानिहते चक्रुर्वि
४ निहतारयः यज्ञभागभुजस्सर्वे ६३ स्वाधिकारान्य
थापुरा तेपिदेवानिरातंका तत्रैवांतरधीयत पश्य
तांसर्वदेवानां ६२ चंडिका चंडविक्रमा इत्युक्त्वासाभ
गवती ६१ ऋषिरुवाच ६० स्मरंतश्चरितंमम हृदादे
वपलायंते ५९ दस्यवो वैरिणस्तथा ममप्रभावात्सिं
हाद्या नरोमुच्येत संकटात् स्मरन्ममैतच्चरितं ५८ वै
दनाभ्यर्दितोपिवा सर्वाबाधासुघोरासु संग्रामेभृश

दारुणे पतन्तस्तथापिशाचैस्तु ५३ स्थितः पोते महा
र्णवे आघूर्णितो वा वातेन बध्यो बंधगतोपि वा रा
ज्ञा क्रुद्धेन वाज्ञतो ५४ वने वा वनहस्तिभिः सिंहव्या
घ्रानुयातो वा गृहीतो वापि शत्रुभिः दस्युभिर्वा हृतः शून्ये ५५
दावाग्निपरिवारितः अरण्ये प्रान्तरे वापि प्रयङ्केवस्तुभा
मति ब्रह्मणाश्च कृतास्नात ५६ याश्च ब्रह्मर्षिभिः कृताः
युष्माभिस्तु तथैवाश्च भयं तु सा न जायते तस्मिन्स्मृते
वैरिकृतं दुष्टदैत्यनिवर्हणं ... युद्धेषु चरितेयन्मे जन्म
५७

वे॰ नोकीर्तनंमम रक्षांकरोतिभूतेभ्यो ५२ तथारोग्यंप्रय
५ च्छति श्रुतंहरतिपापानि सकृत्सुचरितेश्रुते प्री
सास्मिन् तिर्मेक्रियते ५१ प्रदानैर्वत्सरेणाया अन्यैश्चविविधैर्भो
गैः प्रोक्षणीयैरहर्निशं विप्राणांभोजनैर्होमैः ५०
गंधदीपैस्तथोत्तमैः पशुपुष्पार्घ्यधूपैश्च ममसन्नि
धिकारकं सर्वंममैतन्माहात्म्यं ४९ पठनादेवनाश
नं रक्षोभूतपिशाचानां बलहानिकरंपरं दुर्वृत्ताना
मशेषाणां ४८ मैत्रीकरणमुत्तमम संघातभेदेचनृ

णां बालानांशांतिकारकं बालग्रहाभिभूतानां ४७
सुस्वप्नमुपजायते दुःस्वप्नंचनृभिर्दृष्टं ग्रहपीडाश्च
दारुणाः उपसर्गाःशमंयाति ४६ माहात्म्यंशृणुया
न्मम ग्रहपीडासुचोग्रासु तथादुःस्वप्नदर्शने शां
तिकर्मणिसर्वत्र ४५ माहात्म्यंममशृण्वताम् नंद
तेचकुलंपुंसां कल्याणंचोपपद्यते रिपवःसंक्षयंया
न्ति ४४ जायतेनिर्भयःपुमान् पराक्रमंचयुद्धेषु त
थाचोत्पत्तयःशुभाः श्रुत्वाममैतन्माहात्म्यं ४३ भ

चं॰ विष्यतिनसंशयः मनुष्योमत्प्रसादेन धनधान्यस
६ मन्वितः सर्वाबाधाविनिर्मुक्तो १२ श्रुत्वाभक्तिसम
न्वितः तस्यांममैतन्माहात्म्यं क्रियतेयाचवार्षिकी
शरत्कालेमहापूजा ११ वन्हिहोमंतथाकृतं प्रती
च्छिष्याम्यहंप्रीत्या बलिपूजांतथाकृतां जानताजा
नतावापि १० मुच्चार्यंश्राव्यमेवच सर्वंममैतच्चरितं
मग्निकार्येमहोत्सवे बलिप्रदानेपूजा ९ सान्निध्यं पा
तत्रमेस्थितं सदानतद्विमोक्ष्यामि नित्यमायतनेमम

यत्रैतत्पठ्यते सम्यग् २८ माहात्म्यं शामयेन्मम तथा
त्रिविधमुत्पातं महामारीसमुद्भवान् उपसर्गानशेषां
स्तु २१ परं स्वस्त्ययनं महत् श्रोतव्यं च सदा भक्त्या ।
पठितव्यं समाहितैः तस्मान्ममैतन्माहात्म्यं २६ न क
दाचित्संभविष्यति न शास्त्रानलतोयोघा दस्युतो वा न
राजतः शत्रुतो न भयं तस्य २५ न चैवेष्टवियोजनम् ।
भविष्यति न दारिद्र्यं दुष्कृतोत्थान चापदः न तेषां दुष्कृ
तं किंचित् २४ मम माहात्म्यमुत्तमं श्रोष्यन्ति चैव ये भ

चं.
८

क्त्वा नवम्यांचैकचेतसः अष्टम्यांचचतुर्दश्यां ३३ ।
वधंसुंभनिसुंभयो कीर्तयिष्यंतिये तद्वन्महिषासुर
घातंनं मधुकैटभनाशंच ३२ शमयिष्याम्यसंशयं त
स्याहंसकलांबाधां स्तोष्यतेयः समाहितः एभिस्तवै।
श्चमांनित्यं ३१ देव्युवाच ॥ इतिमार्कंडेयपुराणेसाव
र्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्ये. ॥ ३० करिष्याम्यरिसं
क्षयं तदातदावतीर्याहं २९ दानवोत्थाभविष्यति इत्थं
यदायदाबाधा स्तदास्तोष्यंतिसर्वतः भ्रामरीतिचमांलोका

२८ वधिष्यामिमहासुरं त्रैलोक्यस्यहितार्थाय कृ
त्वासंख्येयषट्पदं तदाहंभ्रामरंरूपं २७ महाबाधां
करिष्यति यदारुणाख्यस्त्रैलोके तन्मेनामभविष्य
ति भीमादेवीतिविख्यातं २६ स्तोष्यन्त्यानम्रमूर्तयः
तदामांमुनयःसर्वे मुनीनांत्राणकारणात् रक्षांसिभ
क्षयिष्यामि २५ रूपंकृत्वाहिमाचले पुनश्चाहंयदा
भीमं तन्मेनामभविष्यति दुर्गादेवीतिविख्यातं २४
दुर्गमाख्यंमहासुरं तत्रैवचवधिष्यामि तदायास्याम्य

वे.
८

हंभुवि शाकंभरीतिविख्यातिं २३ रावृष्टेःप्राणधा
रकैःभरिष्यामिसुराःशाकै मात्मदेहसमुद्भवैः ततो
हमखिलंलोक २२ शताक्षीमितिमांततः कीर्त
यिष्यंतिमनुजाःनिरीक्षिष्यामियन्मुनीन् ततःशते
ननेत्राणां २१ संभविष्यामियोनिजा मुनिभिःसंस्तु
ताभूमौ मनावृष्ट्यामनंभसि भूयश्चशतवार्षिक्यां।
२० सततंरक्तदंतिका स्तवंतोव्याहरिष्यंति मर्त्यलो
केचमानवाः ततोमांदेवताःस्वर्गे १९ दाडिमीकुसु

मोपमाः रक्तादंताभविष्यंति वैप्रचित्तान्महासुरान्
भक्षयंत्याश्चतानुग्रान् ११ वैप्रचित्तांस्तुदानवान् अ
वतीर्यहनिष्यामि रूपेणपृथिवीतले पुनरप्यतिरौ
द्रेण १२ विंध्याचलनिवासिनी ततस्तौनाशयिष्या
मि यशोदागर्भसंभवा नंदगोपगृहेजाता १३ ।
उत्पत्स्येतेमहासुरौ शुंभोनिशुंभश्चैवान्या अष्टाविं
शतिमेयुगे वैवस्वतेंतरेप्राप्ते १५ देव्युवाच १४ म
स्मद्वैरिविनाशनम् एवमेवत्वयाकार्यं त्रैलोक्यस्या

चं. ५ खिलेश्वरि सर्वाबाधाप्रशमनं एव देवा ऊचुः १२
जगतामुपकारकं तं वृणुध्वं प्रयच्छामि वरं यन्मनसे
च्छथ वरदाहं सुरगणा ११ देव्युवाच १० लोकानां व
रदाभव त्रैलोक्यवासिनामीड्ये देवि विश्वार्तिहारिणी
प्रणतानां प्रसीद त्वं ९ उत्पातपाकजनितांश्च महोप
सर्गान् पापानि सर्वजगतां प्रशमं नयाशु नित्यं यथा
सुरवधादधुनैव सद्यः देवि प्रसीद परिपालय नोऽरिभी
तेः ८ विश्वाश्रया ये त्वयि भक्तिनम्राः विश्वेशवंद्याभ

वर्तीभवेति विश्वात्मिकाधारयसीति विश्वं विश्वेश्व
रित्वं परिपासि विश्वं ७ तत्रस्थितात्वं परिपासि विश्वं
दावानलोपत्रतप्ताब्धिमध्ये यत्रारयोरस्युबलानियत्र
रक्तोसियत्रोग्रविशाश्वनागा ६ विभ्रामयेत्यतदत्तीवति
स्व ममत्वगतैतिमहांधकारे घ्राघेषुवाकेषु चकाल
ट्नवा विद्यास्वशास्त्रेषु विवेकदीपे ५ कृत्वाविकेतस्व
करोतिकान्या त्वैपरनेकैर्वद्र्यात्ममूर्ति धर्महिंसादे।
विमहासुराणां प्रतन्कृतेयत्कदनंतवयोग्य ४ त्वामा।

चं. १०

श्रिताह्याश्रयतांप्रयांति त्वामाश्रितानांनविपन्नराणां
रुष्टातुकामान्सकलानभीष्टान् रोगानशेषानपहंसितु
ष्टा ३ चंडिकेत्वांननतावयं शुभायत्वंक्षोभवतु चर्चित
लिकरोज्वलः असृगासृग्वसापंक २ पापेभ्योनःसुता
निव सा घंटापातुनोदेवि स्वनेनापूर्य्ययाजगत् हिनस्ति
दैत्यतेजांसि १ भद्रकालिनमोस्तुते त्रिशूलंपातुनोभी
तेः मशेषासुरसूदने ज्वालाकरालमत्युग्र ६०० का
त्यायनिनमोस्तुते पातुनःसर्वभूतेभ्यः लोचनात्रयभूषि

ते एतत्तेवदनंसौम्यं १९ दुर्गेदेविनमोस्तुते भयेभ्यस्त्रा
हिनोदेवि सर्वशक्तिसमन्विते सर्वस्वरूपेसर्वेशे १८
नारायणिनमोस्तुते नियतेत्वंप्रसीदेशे भूतिबाभ्रवि
तामसि मेधेसरस्वतिवरे १७ नारायणि॰ महारात्रि
महाविद्ये श्रद्धेपुष्टिस्वधेध्रुवे लक्ष्मिलज्जेमहाविद्ये १६
नारायणि॰ चामुण्डेमुण्डमथने शिरोमालाविभूषणे
दंष्ट्राकरालवदने १५ नारायणि॰ घोररूपेमहारावे
हतदैत्यमहाबले शिवदूतीस्वरूपेण १४ नारायणि॰

चं. वृत्रप्राणहरेचैंद्रि सहस्रनयनोज्वले किरीटिनिमहा
११ वज्रे ९३ नारायणि· त्रैलोक्यत्राणसहिते हंतुंदैत्या
न्कृतोद्यमे नृसिंहरूपेणोग्रेण ९२ नारायणि· वरा
हरूपिणिशिवे दंष्ट्रोद्धृतवसुंधरे गृहीतोग्रमहाचक्रे ९१
नारायणि· प्रसीदवैष्णवीरूपे गृहीतपरमायुधे शं
खचक्रगदाशार्ङ्गे· ९० नारायणि· कौमारीरूपसं
स्थाने महाशक्तिधरेनघे मयूरकुक्कुटवृते ८९ नारा
यणि· माहेश्वरीस्वरूपेण महावृषभवाहिनि त्रिशूल

चंद्राहिधरे १८ नारायणि॰ कौशांभःक्षरिके देवि
ब्रह्माणीरूपधारिणि हंसयुक्तविमानस्थे १७ ना
रायणि॰ सर्वस्यार्तिहरे देवि परित्राणपरायणे श
रणागतदीनार्ते १६ नारायणि॰ गुणाश्रये गुणम
ये शक्तिभूते सनातने सृष्टिस्थितिविनाशानां १५
नारायणि॰ शरण्ये त्र्यंबके गौरि शिवे सर्वार्थसाधिके
सर्वमंगलमांगल्ये १४ नारायणि॰ विश्वस्योपरतौ
शक्ते परिणामप्रदायिनि कलाकाष्ठादिरूपेण १३

चं. नारायणिनमोस्तुते स्वर्गापवर्गदेदेवि जनस्यहृ
१२ दिसंस्थिते सर्वस्यबुद्धिरूपेण ८२ भवंतुपरमोक्
क्तयः त्वंस्तुतास्तुतयेकावा स्वर्गमुक्तिप्रदायिनी
सर्वभूतायदादेवी ८१ कातेस्तुतिःस्तव्यपरापरोक्तिः
त्वयैकयापूरितमंबयैतत् स्त्रियःसमस्ताःसकलाजग
त्सु विद्याःसमस्तास्तवदेविभेदाः ८० त्वंवैप्रसन्ना
भुविमुक्तिहेतुः संमोहितंदेविसमस्तमेतत् विश्वस्यबी
जंपरमासिमाया त्वंवैस्नवीशक्तिरनंतवीर्या ७९ ॥

दाप्यायते कृत्स्नमलंघ्यवीर्य्ये अपां स्वरूपस्थितया त्व
यैत महीस्वरूपेण यतः स्थितासि आधारभूता जगत
स्त्वमेका १८ त्वमीश्वरी देवि चराचरस्य प्रसीद विश्वेश्व
रि पाहि विश्वं प्रसीद मातर्जगतोखिलस्य देवि प्रपन्ना
र्तिहरे प्रसीद ११ विकाशिवक्त्राब्जविकाशिताशाः का
त्यायनीं तुष्टुवुरिष्टलाभात् सेन्द्राः सुराः वह्निपुरोगमास्तां
ॐ देव्या हते तत्र महासुरेंद्रे १६ ऋषिरुवाच ॥ इति मा
र्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये ॥ ॥

चं. १०	२५ शांतदिग्जनितस्वनाः जज्वलुश्चाग्नयः शांताः
१३ २६ सुप्रभोभूद्दिवाकरः ववुः पुण्यास्तथावाताः नष्ट
तृष्णापरोगणाः अवादयंस्तथैवान्ये २७ गंधर्वाल
लितंजगुः वभूवुर्निर्वृतेतस्मिन् हर्षनिर्भरमानसाः न
नृतोदेवगणाः सर्वे २८ तथासंस्तत्रपातिते सरितोमा
र्गवाहिन्या प्रागासंस्तेषामंययुः उत्पातमेघाःसोल्काये
२९ निर्मलेचाभवन्नभः जगत्स्वास्थ्यमतीवाप हतेत
स्मिन्दुरात्मनि ततः प्रसन्नमखिलं ३० साग्निर्हीपांसप

वेगं चालयन्सकलाम्पृथ्वीं देवीशूलाग्रविक्षत: ।
सगतासु:पपातोर्व्यां १९ भित्त्वाशूलेनवक्षसि ज
गत्यांपातयामास सर्वदैत्यजनेश्वरं तमायांततोदेवी १८
चंडिकानिधनेच्छया अभ्यधावतदुष्टात्मा मुष्टिमुद्यम्य
वेगित: सक्षिप्तोधरणींप्राप्य १७ चिक्षेपधरणीतले
उत्पात्यभ्रामयामास कृत्वातेनांबिकासह ततोनियु
द्धंसुचिरं १६ मुनिविस्मयकारकम् चक्रतु:प्रथमंसि
द्धं चंडिकाचपरस्परं नियुद्धंखेतदादैत्य १५ युयुधे

चं. तेनचंडिका तत्रापिसानिराधारा देवीगगनमास्थितः
१४ उत्पत्यचप्रगृह्योच्चैः ६४ पुनरेवतथोत्थितः सदैत्यराज
स्सहसा निपपातमहीतले तलप्रहाराभिहतो ६३ ।
तलेनोरस्यताडयत् देव्यास्तंचापिसादेवी हृदयेदैत्य
पुंगवः समुत्क्षिपातयामास ६४ मुष्टिमुद्यम्यवेगवान्
तथापिसोभ्यधावत्तां मुद्गरंनिशितैःशरैः चिच्छेदापत
तस्तस्य ६५ संबिकानिधनोद्यतः जग्राहसमुद्गरंघोरं ।
छिन्नधन्वाविसारथिः हताश्वस्तदादैत्यः ६० चर्मं

चार्ककरामलं धनुर्मुक्तैः शितैर्बाणैः खड्गंचिच्छेदचंडि
का तस्यापततएवाशु ५९ दैत्यानामधिपेश्वरः अ
भ्यधावत्तदादेवीं शतचंद्रंचभानुमत् ततःखड्गमुपादा
य ५८ ताप्यस्यकरेस्थितो चिच्छेददेवीचक्रेण स्त
थ्याशक्तिमुपाददे छिन्नेधनुषिदैत्येंद्र ५७ धनुश्चिक्षे
ट्चेषुभिः सापितत्कुपितादेवी माच्छादयतसासुरः
ततःपाशशतैर्देवी ५८ हुंकारोच्चारणादिभिः बभंजली
लयैवोग्रं दिव्यानिपरमेश्वरी मुक्तानितेनचास्त्राणि ५५

चं.
१५

स्तस्य नीत्वा तत कर्त्तैर्भिः बभञ्जतानि दैत्येंद्र मुमुचे या
न्यथाम्बिका दिव्यान्यस्त्राणि शतशो ५४ सर्वलो
कभयंकराम् तयोर्युद्धमभूद्भूयः स्तथास्त्रैश्चैव दारु
णैः शरवर्षैः शितैः शस्त्रै ५३ सहस्राणां च दारुणां ।
पश्यतामेव देवानां देव्याः शुंभस्य चोभयोः ततः प्रववृते
युद्धं ५२ ऋषिरुवाच ५१ तिष्ठाम्याज्जौ स्थिरो भव तत्संह
तमय्येकैव विहत्यैर्यदास्थिता अहं विभूत्या बहुभि ५०
देव्युवाच ४९ एकैवासीन्नदाविका तस्या देव्यास्तनौ ज

ग्मु ब्रह्माणीप्रमुखालयं ततःसमस्तास्तादेव्यो ४८
विशंत्योमद्विभूतयः पश्यैताद्दुष्टमय्येव द्वितीयाका
ममापरा एकैवाहंजगत्यत्र ४७ देव्युवाच ४९ युद्ध
सेयातिमानिनी अन्यासांबलमाश्रित्य मांदुर्गेगर्वमा
वह बलावलेपाद्दुष्टेत्वं ४५ शुंभःक्रुद्धोब्रवीद्वचः ह
न्यमानंबलंचैव भ्रातरंप्राणसम्मितं ऊंनिसुंभनिहतं
दृष्ट्वा ४४ ऋषिरुवाच १० इतिमार्कंडेयपुराणेसाव
र्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्ये० ४३ शिवदूतीमृगाधिपैः

चं.
१६

भक्षितास्त्वापरे काली केचिन्नष्टा महाहवात् केचिद्धि
नेशुरसुराः ३२ विमुक्तेन तथापरे वज्रेण चैन्द्रीहस्ताग्र
वैस्मव्याटानवा कृताः खंडखंडं च चक्रेण ३३ केचि
चूर्णीकृता भुवि वाराहीतुंडघातेन भिन्नाः पेतुस्तथा
परे माहेश्वरीत्रिशूलेन ३४ तोयेनान्ये निराकृताः ब्र
ह्माणीमंत्रपूतेन केचिन्नेशुर्महासुराः कौमारीशक्ति
निर्भिन्नाः ३५ शिवदूती तथापरान् असुरांस्तांस्तथा
काली दंष्ट्राग्रैस्समपीड्यधरान् ततः सिंहस्य खादोग्र ३६

ततोसावपतद्भुवि शिरश्छिकेदाखड्गेन प्रहस्यस्वनवज
तः तस्यानिष्क्रामतोदेवी ३१ स्त्रिछेत्तिप्रहसोवदन् म
हाबलोमहावीर्य हृदयान्निःसृतोपरः भिन्नस्यतस्य
शूलेन ३६ वेगाविद्धेनचंडिका हृदिविव्याधशूलेन नि
स्त्रंभममरार्दने शूलहस्तसमाघाते ३५ सचशूलसमाह
दे खड्गेनशातधारेण गदांचिक्षेपचंडिका तस्यापतत
एवाशु ३४ दैत्यसेनासमाहतः अभ्यधावतवेहंते ग
दामादायचंडिका ततोनिस्त्रंभोवेगेन ३३ स्वशरैः सा

चं. ८

यश्चक्रांस्तुतान् चिच्छेदतानिचक्राणि दुर्गादुर्गातिनाशि
नी ततोभगवतीक्रुद्धा २२ क्षाटयामासचंडिकां चक्रा
पुष्टेनदनुजः मधुंतदनुजेश्वरः पुनश्चकृतवान्बाहू २१ का ना
लीकेसरिणंतथा प्राजघानशरैर्देवी चेततनामानकार्मु
कः ततोनिसुंभस्संप्राप्य ३० मूर्छितोनिपपातह सततो
भिहतोभूमौ शूलेनाभिजघानतं ततस्साचंडिकाक्रुद्धा २९
प्राणतप्राणैयसहस्वशः चिच्छेदस्वशरैस्त्रैः सुंभसत्वस्यहि
ताञ्शरान् सुंभशुक्राञ्शरान्देवी २८ जितवानवनीप

ते निर्घातनिस्स्वनोघोरो व्याप्तलोकत्रयांतरे सिंहना
देनसुंभस्य २२ सानिरस्तामहोल्कया आयांतीवह्निकू
टाभा मुक्ताज्वालातिभीषणा सुंभेनागान्ययाशक्तिः २३
दैवैराकाशसंस्थितैः ततोजयेत्यभिहिते व्याजहारांबि
कायदा दुरात्मंस्तिष्ठतिष्ठेति २४ सुंभःकोपंपरंययौ ।
८ तैःशातैस्सुरास्तेसः शिवदूतीचकार अट्टाट्टहासममशिवं २५
शाकस्तनास्तेतिरोहिताः कराभ्यांतन्निनादेन गगनेत्सा
मतादयत ततःकालीसमुत्पत्य २६ गांतष्टेवदिशोदश

दे. १९

पूरयामासगगनं स्त्याजितेभमहामदैः ततस्सिंहो महा
नादैः २२ तेजोवधविधायिना समस्तदैत्यसैन्यानां नि
जघंटास्वनेनच पूरयामासककुभो २१ श्चकारातीवदुः
सहं ज्याशब्दंचापिध्नुष देवीशंखमवादयत् तमायां
तंसमालोक्य २० व्याप्याशेषंबभौनभः भुजैरष्टाभिर
तुलैः गृहीतपरमायुधैः समरथस्यस्तथास्त्रैः १९ प्रय
योऽहंतमंबिकां भ्रामयंतीवसंक्रुद्धः निशुंभेभीमविक्र
मे तस्मिन्निपतितेभूमौ १८ रपातयत भूतले आहत्य

देवीबाणौघैर्मायांतंदैत्यपुंगवं ततःपरशुहस्तंत १३
भिन्नाभस्मत्वमागता सापिदेव्यात्रिशूलेन चिक्षेपचं
डिकांशक्तिं आविध्यगदांसोपि १४ देवीतच्चाप्यचूर्ण
यत् आयांतंमुष्टिपातेन शूलंजग्राहदानवः कोपा
ध्मातोनिशुंभोप्य १५ चक्रेणाभिमुखागतां तामथास्य
द्विधाचक्रे शक्तिंचिक्षेपसोसुरः छिन्नेचर्मणिखड्गेच १६
चर्मचाप्यष्टचंद्रकं निशुंभस्याशुचिच्छेद क्षुरप्रेणासि
मुत्तमं ताडितेवाहनेदेवी १७ देव्यावाहनमुत्तमं अ

चं. ताडयन्मूर्ध्निसिंहं चर्मचादाय सत्वरम् निशुम्भोनिशितंख
१९ ड्गं १२ शस्त्रौघैरस्त्रैरुग्रैश्च ताडयामासचांगेषु चंडिकास्व
शरोत्करैः विच्छेदास्त्राण्यस्त्रैस्ताभ्यां ११ मेघयोरिवव
र्षतोः शरवर्षमतीवोग्रं देव्याःशुम्भनिशुम्भयोः ततोयु
द्धमतीवासीत् १० कृत्वायुद्धंतमात्मभिः निहतंचंडिका
कोपात् शुम्भोपिस्वबलैर्वृतः आजगाममहावीर्यः ९
हंतुंदेवीमुपाययुः संदष्टौष्ठपुटांक्रुद्धा पार्श्वयोस्तुम
हासुरैः तस्यागतस्तथापृष्ठे ८ मुक्तयास्त्रासेनया ।

अभ्यधावन्निसुंभोथ विलोक्यामर्षमुद्वहन् हन्यमानं
महासैन्यं ७ हतेष्वन्येषु चाहवे सुंभासुरो निसुंभश्च र
क्तबीजे निपातिते चकार कोपमतुलं ६ ऋषिरुवाच ५
निसुंभश्चापिकोपनः चकार सुंभोयत्कर्म रक्तबीजेनिपा
तिते भूयश्चेच्छाम्यहं श्रोतुं ४ रक्तबीजवधाश्रितं देव्या
श्चरितमाहात्म्यं भगवन्भवतामम विचित्रमिदमाख्या
तं २ राजोवाच १ इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्वं
तरेदेवीमाहात्म्ये० ८ ननर्तोसृङ्मदोद्धतः तेषांमातृ

चं. गणोजातो । मवापुस्त्रिदशान्नृप ततस्तेहर्षमतुल ।
२० क्तबीजोमहासुरः नीरक्तश्चमहीपाल ६० शस्त्रसंघ
समाहतः सपपातमहीपृष्ठे चामुंडापीतशोणितं जघा
नरक्तबीजंतं ५९ बाणैरसिभिरृष्टिभिः देवीशूलेनव
ज्रेण पपौतस्यचशोणितं तांश्चखादाथचामुंडा ५८ ।
रक्तपातान्महासुरान् मुखेसमुद्गतायेस्या चामुंडासंप्र
तीच्छति यतस्ततस्तद्वक्त्रेण ५७ बहुसुस्रावशोणितं ।
तस्याहतस्यदेहात्तु गदापातोल्पिकामपि नचास्यावेदनां

चक्रे ५८ गदयातत्रचंडिकां ततोसावाजघानाथ रक्त
बीजस्यशोणितं मुखेनकालींजगृहे ५५ शूलेनाभि
जघानतं रक्तबीजंततोदेवी नचास्यस्यतिचापरे भ
दमाणास्त्वयाचोग्रा ५४ लीलारक्तोगमिच्छति एवमे
षत्वयंदैत्यः तदुत्पन्नान्महासुरान् भक्षयंतीचचारणे ५३
वक्त्रेणानेनवेगिना रक्तबिंदोःप्रतीक्षते रक्तबिंदून्म
हासुरान् मत्क्षतपातसंभूतान् ५२ विस्तारंवदनंकुरु ।
उवाचकालींचामुंडे चंडिकाप्राहसत्वरा नान्विषमान्ह

चं. २१

तान्दृष्ट्वा ४१ भयमाजग्मुरुत्तमं व्याप्तमासीत्ततोदेवा अ
सुरैः सकलं जगत् तैश्चासुरासृक्संभूते ४२ स्तेनासा
न्तशोसुराः पपातयोवैरक्तौघ शक्तिशूलादिभिर्भु
वि तस्मात्ततस्य बहुधा ४३ रक्तबीजो महासुरः मातृः
कोपसमाविष्टो सर्वएवाहनत्पृथक् सचापि गदयादै
त्यः ४४ रक्तबीजमहासुरं माहेश्वरीत्रिशूलेन वाराही
चतथासिना शक्त्याजघानकौमारी ४५ तत्समातैर्म
हासुरैः सहस्रशोजगद्व्याप्तं रुधिरस्रावसंभवैः वैस

वीचक्रभिन्नस्य ८६ ऐन्द्रीतमसुरेश्वरं गदयाताडयामा
स चक्रेणाभिजघानह वैस्नवीसमरेचैनं ८५ स्ततोजा
तासहस्रशः ववाहरक्तपुरुषा ततमस्यशिरोयदा पु
नश्चवज्रपातेन ८४ शस्त्रपातातिभीषणं समंमातृभिर
स्यं पुरुषारक्तसंभवाः तेचापियुयुधुस्तत्र ८३ स्तद्वी
र्यबलविक्रमैः तावंतःपुरुषाजाता शरीराद्रक्तबिंदवः
यावंतःपतितास्तस्य ८२ स्तद्रूपास्तत्पराक्रमैः समुतस्थु
ततोयोधा तस्यसुस्रावशोणितं कुलिशेनाहतस्याशु ८१

चं॰
२२

रक्तबीजमताडयत् ततश्चैंद्रीस्ववज्रेण रिंद्रशक्त्यामहा
सुरः युयुधेसगदापाणिः ८० स्त्नयमाणोमहासुरः स
मुत्पत्यतिमेदिन्या पतत्यस्यशरीरतः रक्तबिंदुर्यदाभूमौ
८१ रक्तबीजोमहासुरः योद्धुमभ्यययोक्रुद्धो दैत्यान्मात्ट
गणार्दितान् पलायनपरान्दृष्ट्वा ८८ नैष्णवैंवारिसैनिकाः
दृष्ट्वाभ्युपायैर्विविधैः मर्दयंतेमहासुरान् इतिमात्टगणं॥
क्रुद्ध ८८ तांश्चरवादाथसातदा पेत्रःपृथिव्यांपतितां ॥
शिवदूत्यभिदूषिताः चंडाट्टहासैरसुरः ८८ नादापूर्णादि

गंबरा नारसिंही चचाराजौ भक्षयंती महासुरान् नखै
र्विदारितांश्चान्यान् १५ स्वचक्रेण च विदारिताः वाराहमू
र्त्यान्यपतन् दंष्ट्राग्रक्षतवक्षसः तुंडप्रहारविध्वस्ता १४
हृयितैवप्रवर्षिणः पेतुर्विदारिताः पृथ्व्यां शतशो दैत्य
दानवाः ऐंद्रीकुलिशपातेन १३ तथाशक्त्यातिकोप
ना दैत्याञ्जघान कौमारी तथा चक्रेण वैष्णवी माहेश्व
री त्रिशूलेन १२ येनयेन स्म धावति ब्रह्माणी चाकरोच्छ
त्रून् हतवीर्यान्हतौजसः कमंडलुजलाक्षेप १२ कुर्वती

चं. चचारत्तदा खट्वांगपोथितांश्चारीन् शूलपातविदारितान्
२३ तस्याग्रतस्तथाकाली ३० यन्तर्गेक्षैर्महेषुभिः चिक्केदली
लयाध्मात शूलचक्रपरश्वधान् साचतान्स्वहितान्वाणान्
६४ स्तांदेवीममरारयः ववर्षुरुद्धतामर्षा शरशाक्तृष्टिवृष्टि
भिः ततः प्रथममेवाग्रे ६८ यतः कात्यायनी स्थिता स्वमर्षा
स्थिताजग्मुः शार्वाख्यातंमहासुराः तेपिकृत्वावचोदेव्याः ५७
स्ततः साख्यातिमागता शिवदूतीतिलोकेस्मिं तयादेव्या।
शिवः स्वयम् यतोनियुक्तोदौत्येन ६९ मक्तिवांपिशितेनवः

तदागच्छततृप्यंत भवंतोयुद्धकांक्षिणः बलावलेपाद
थचेत् ६५ यदिजीवितुमिच्छथ यूयंप्रयातपातालं देवा
संतुहविर्भुजाः त्रैलोक्यमिंद्रोलभतां ६४ युद्धायसमुप
स्थिताः येचान्येदानवास्तत्र दानवावतिगर्वितौ ब्रूहि
शुंभंनिशुंभंच ६३ पार्श्वंशुंभनिशुंभयोः दूतत्वंगच्छभ
गवन् मीशानमपराजिता साचाहधूम्रजटिल ६२ शि
वाशतनिनादिनी चंडिकाशक्तिरत्युग्रा विनिष्क्रांताति
भीषणा ततोदेवीशरीरात्तु ६१ ममप्रीत्यास्तुचंडिकाम् ॥

चं. हन्यंतामसुराःशीघ्रं रीशानोदेवशक्तिभिः ततःपरिवृता
२४ स्ताभि ६० यथाशक्रस्तथैवसा प्राप्तासहस्रनयना गज
राजोपरिस्थिता वज्रहस्तातथैवेंद्री ५९ क्षिप्तनक्षत्रसंहतिः
प्राप्तातत्रसटाक्षेप बिभ्रतीसदृशंवपुः नारसिंहीनृसिंहस्य ५८
वाराहीबिभ्रतीतनुं शक्तिसाप्याययौतत्र रूपंयाबिभ्रतोहरेः
यज्ञवाराहमतुलं ५७ खड्गहस्ताभ्युपाययौ शंखचक्रगदा
शार्ङ्ग गरुडोपरिसंस्थिता तथैववैष्णवीशक्तिः ५६ नंबि
कागुहरूपिणी योद्धुमभ्याययौदैत्या मयूरवरवाहना ॥

कौमारीशक्तिहस्ताच ५५ चंद्ररेखाविभूषणा महाहिव
लयाप्राप्ता त्रिशूलवरधारिणी माहेश्वरीवृषारूढा ५४
ब्रह्माणीसाभिधीयते आयाताब्रह्मणःशक्तिःसाक्षसूत्रक
मंडलुः हंसयुक्तविमानाग्रे ५३ रसुरान्योद्धुमाययौ त
द्वदेवहितच्छक्ति यथाभूषणवाहनं यस्यदेवस्ययद्रूपं ५२
तद्रूपैश्चंडिकांययुः शरीरेभ्योविनिष्क्रम्य तथेन्द्रस्यचशक्त
यः ब्रह्मेशगुहविष्णूनां ५१ मतिवीर्यबलान्विताः भवा
यामरसिंहाना विनाशायसुरद्विषां एतस्मिन्नंतरेभूप ५०

चं.
२५

सरोषैः परिवारिताः देवीसिंहस्तथाकाली दैत्यसैन्यैश्च
तुर्दिशं तन्निनादमुपाकर्ण्य ॥९ जिग्येविस्तारितानना
निनादैर्भीषणैः काली नादापूरितदिङ्मुखा धनुर्ज्यासिं
हघंटानां ॥८ मंबिकाचोपबृंहयत् घंटास्वनेन तन्नादः
मतीवकृतवान्नृप ततस्सिंहोमहानाद ॥७ धरणीगग
नांतरं ज्यास्वनैः पूरयामास तत्सैन्यमतिभीषणं आयां
तंचंडिकादृष्ट्वा ॥६ सहस्रैर्बहुभिर्वृतः निर्जगाममहासै
न्य शुंभोभैरवशासनः इत्याज्ञाप्यासुरपतिः ॥५ आ

ज्ञयात्वरितामम युद्धायसज्जानिर्यान्तु कालिकेयास्त
थासुराः कालकादौर्हृदामौर्याः ५५ निर्गच्छन्तुममा
ज्ञया शतंकुलानिधौम्राणां दसुराणांकुलानिवै। को
टिवीर्याणिपंचाश ५३ निर्यान्तुस्वबलैर्वृताः कंबूनांच
तुरशीतिः षडशीतिरुदायुधाः अद्यसर्वबलैर्दैत्याः ५२
दैत्यानामादिदेशह उद्योगंसर्वसैन्यानां चेताःशुंभःप्रता
पवान् ततःकोपपराधीन ५१ क्षयितेष्वसुरेश्वरः बहु
लेषुचसैन्येषु मुंडेचविनिपातिते चंडेचनिहतेदैत्ये ५०

चं. ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्वं
२६ तरेदेवीमाहात्म्ये. २९ ख्यातादेविभविष्यसि चामुण्डे
तिततोलोके गृहीत्वात्वमुपागता यस्माच्चंडंचमुंडंच २८
ललितंचंडिकावचः उवाचकालींकल्याणी चंडमुण्डौ
महासुरौ तावानीतौततोदृष्ट्वा २७ ऋषिरुवाच २६
निशुंभंचहनिष्यसि युद्धयज्ञेस्वयंशुंभं चंडमुंडौमहाप
शू मयातवात्रोपहृतौ २५ मिश्रमभ्येत्यचंडिकां प्राहप्र
चंडाट्टहास गृहीत्वामुंडमेवच शिरश्चंडस्यकालीच २४

दिशोभेजेभयातुरं मुंडंचसुमहावीर्यं दृष्ट्वाचंडंनिपातितं
हतशेषंततःसैन्यं २२ साखड्गाभिहतंरुषा तमप्यपा
तयद्भूमौ दृष्ट्वाचंडंनिपातितम् अथमुंडोभ्यधावत्तां २१
शिरस्तेनासिनाछिनत् गृहीत्वाचास्यकेशेषु देवीचंड
मधावत उत्थायचमहासिंहं २१ दुर्दर्शदशनोज्ज्वला ।
कालीकरालवक्त्रांतः भीमंभैरवनादिनी ततोजहासाति
रुषा २० सुबहूनिघनोदरं बभुर्यथार्कबिंबानि विश
ना मानानितन्मुखं तानिचक्राण्यनेकानि २९ मुंडःक्षिप्तैःसह

चं. स्वशाः क्षाट्यामामसचक्रैश्च भीमाक्षींतांमहासुरः शर
२२ वर्षैर्महाभीमैः २८ तांकालीमतिभीषणां दृष्ट्वाचंडोभि
दुद्राव मसुराणांनिपातितं क्षणेनतद्बलंसर्वं २३ दं
ताग्राभिहतास्तथा जग्मुर्विनाशमसुरा केचित्खट्वांग
ताडिताः असिनानिहताः केचित् २४ नन्याश्चाताडेय
नथा ममर्दाभवयश्चान्या मसुराणांमहात्मनां वलि डरा
नांतद्बलंसर्वं [illegible] २५ दृष्टानैर्मथितान्यपि
भुखेनजग्राहरुषा महास्त्राणितथासुरैः तैर्मुक्तानिचश

स्थानि २४ मुरसान्यमपोथयत् पादेनाक्रम्यचैवान्य ।
ग्रीवायामथचापरं एकंजग्राहकेशेषु २३ श्चर्वयंत्यति
भैरवं निक्षिप्यवक्त्रेदशनै रथंसारथिनासह तथैवयोधं
तुरगै २२ मुखेचिक्षेपवारणान् समादायैकहस्तेन यो
धघंटासमन्वितान् पार्ष्णिग्राहांकुशग्राहि २१ मभक्षय
ततद्बलं सैन्येतत्रसुरारीणा घातयंतीमहासुरान् सावे
गेनाभिपतिता २० नादापूरितदिङ्मुखा निमग्नारक्तनय
ना जिह्वाललनभीषणा अतिविस्तारवदना १९ शुष्क

चं. मांसातिभैरवा द्वीपिचर्मपरीधाना नरमालाविभूषणा॥
२८ विचित्रखट्वांगधरा १८ विनिष्क्रान्तासिपाशिनी काली।
करालवदना ललाटफलकाद्द्रुतं भ्रुकुटीकुटिलात्तस्या १७
मसीवर्णमभूत्तदा कोपेनचास्यावदनं ंविकातानरीन्प्र
ति ततःकोपंचकारोच्चै १६ स्तथान्येतत्समीपगाः आ
कृष्टचापासिधरा उद्यमंचक्रुरुद्यताः तेदृष्ट्वातांसमादा
तु १५ शृंगेमहतिकांचने सिंहस्योपरिशैलेंद्र मीषद्धा
सांव्यवस्थितां ददृशुस्तेततोदेवीं १४ ययुरभ्युद्यतायुधाः

चतुरंगबलोपेता चुंडमुंडपुरोगमाः आज्ञप्तास्तेततोदै
त्या १३ ऋषिरुवाच ९ इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णिके
मन्वंतरेदेवीमाहात्म्ये० ॥ १२ गृहीत्वातामथाम्बिकां
शीघ्रमागम्यतांबद्ध्वा सिंहेचविनिपातिते तस्यांहता
यांदुष्टायां ११ असुरैर्विनिहन्यतां तदाशेषायुधैः सर्वै
यदिवःसंशयोयुधि केशेष्वाकृष्यबद्ध्वावा १० सासमा
नीयतांलघु तत्रगच्छतगत्वाच बहुभिःपरिवारितौ हे
चंडहेमुंडबलैः ९ चंडमुंडौमहासुरौ आज्ञापयामासचतौ

चं. शुंभः प्रस्फुरिताधरः चुकोप दैत्याधिपतिः ८ देवीकेस
२५ रिणा ततः बलं च क्षयितं कृत्स्नं निहतं धूम्रलोचनं श्रु
त्वा तमसुरं देव्या ७ वाहनेनातिकोपिना तेन केसरिणा
देव्या क्षयं नीतं महात्मना क्षणेन तद्बलं सर्वं ६ अन्येषां।
धुतकेसरः पपौ च रुधिरं कोष्ठात् कृतास्तेन तथापरे विच्छि
सः न्नबाहुशिरसः ५ शिरांसि कृतवान्पृथक् तथा तलप्रहारे
ण नखैः कोष्ठानि केसरी केषांचित्पाटयामास ४ स ज
घान महासुरान् आक्रम्य चाधरेणान्यान् दैत्यानास्येन।

चापरान् कांश्चित्करप्रहारेण ३ सिंहोदेव्याःस्ववाहनः
पपातासुरसेनायां कृत्वानादंसुभैरवं ततोधुतसटःको
त् पा॰र स्तीक्ष्णशक्तिपरश्वधैः ववर्षसायकैस्तीक्ष्णैस्तो मसु
राणांतथाम्बिका अथक्रुद्धंमहासैन्य १ साचकारांबि
काततः हुंकारेणैवतंभस्म मसुरोधूम्रलोचनः इत्यु
क्तः सोभिधावत्ता ४०० ऋषिरुवाच ५५ ततः किंते
करोम्यहं बलान्नयसिमामेव बलवान्बलसंवृतः
दैत्येश्वरेणप्रहितो ५८ देव्युवाच ५७ केशाकर्षेण

चं॰ विह्वलां ततोबलान्नयाम्येष मद्भर्तारमुपैष्यति नचे॰
३० त्प्रीत्याद्यभवती ५६ मूलंशुंभनिशुंभयोः जगादोच्चैःप्र
याहीति तुहिनाचलसंस्थितां सदृष्ट्वातांततोदेवीं ५५
मसुराणांद्रुतंययौ वृतःषष्ट्यासहस्राणां सदैत्योधूम्रलो
चनः तेनाज्ञप्तस्ततःशीघ्रं ५४ ऋषिरुवाच ५३ यक्षो
गंधर्वएववा सहंतव्योमरोवापि यदिवोत्तिष्ठतेपरः त
त्परित्राणदःकश्चित् ५२ केशाकर्षणविह्वलां तामान
यबलाद्दुष्टां ससैन्यपरिवारितः हेधूम्रलोचनाशुत्वं ५१

मधिपंधूम्रलोचनं सः क्रोधप्राहदैत्या नाकर्ण्यासुरराट्
ततः तस्यदूतस्यतद्वाक्य ९० दैत्यराजायविस्तरात् स
माचष्टसमागम्य सदूतोमर्षपूरितः इत्याकर्ण्यवचोदे।
व्याः ८९ ऋषिरुवाच १ इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णि
केमन्वंतरेदेवीमाहात्म्ये. ८८ सचयुक्तंकरोत्वयत् तदा
वत्वासुरेंद्राय यदेतत्सर्वमादृतः सत्वंगच्छमयैवोक्तं ८७
यदनालोचितापूर्वा किंकरोमिप्रतिज्ञानिसुंभश्चातिवी ज्ञामे २
र्यवान् एवमेतद्बलीसुंभो ८६ देव्युवाच ८५ गौरवामा

सातंगच्छमयेयोक्ता

वे.
२१

गमिष्यसि केशाकर्षणानिर्हूतः पार्श्वे शुंभनिशुंभयोः ७
८ स्त्रीप्रयास्यसिमेस्तुत्व शुंभादीनांकथंतेषां स्तस्थुर्येषां
षांनसंयुगे इंद्राद्याःसकलादेवा ७२ किंपुनःस्त्रीत्वमेकि
का तिष्ठंतिसम्मुखेदेवि सर्वेदेवानवैयुधि यस्त्रोणामपि
दैत्यानां ७२ स्त्रेशुंभनिशुंभयोः त्रैलोक्येकःप्रमास्तिष्ठ
देविशुद्धिममाग्रतः स्यवलिमासिमेवंते ७८ हृत उवाच ८०
पाणिशक्तातमेलत्तु संजित्वाकिंचिरेणातेनिशुंभोवाम
हासुरः तदागाक्रतसंभोत्र ८१ समेभर्ताभविष्यति यो

मेप्रतिबलोलोके योमेदर्पंव्यपोहति योमांजयतिसंग्रा
मे १८ प्रतिज्ञायाकृतापुरा श्रूयतामल्पबुद्धित्वात् मि
थ्यातत्क्रियतेकथं किंत्वत्रयत्प्रतिज्ञातं ११ निसुंभस्या
पितादृशः त्रैलोक्याधिपतिःसुंभो मिथ्याकिंचित्त्वयोदि
तं सत्यमुक्तंत्वयानात्र १९ देव्युवाच १५ ययेदंधार्यतेजग
त् दुर्गाभगवतीभद्रा गंभीरांतःस्मिताजगौ इत्युक्त्वासात
दादेवी १४ ऋषिरुवाच १२ मत्परिग्रहतांव्रज एतद्बुद्ध्वा
समालोच्य प्राप्यसेमत्परिग्रहात् परमैश्वर्यमतुलं १२

चं. रत्नभूतासिवैयतः भजत्वंचंचलापांगि निशुंभमसुरविक्रमं
३२ मांवाममानुजंवापि ७१ यतोरत्नभुजोवयं सात्वमस्मानु
पागछ लोकेमन्यामहेवयं स्त्रीरत्नभूतांत्वांदेवि ७० ता
निमय्येवशोभने रत्नभूतानिभूतानि गंधर्वेषूरगेषुच या
नित्वान्यानिदेवेषु ६९ प्रणिपत्यसमर्पितं उच्चैःश्रवससं
ज्ञंतत्ममश्वरत्नंममामरैः क्षीरोदमथनोद्भूत ६८ हृतंदेवेन्द्र
वाहनं तथैवगजरत्नंच ममवश्यान्यशेषतः त्रैलोक्येव
रत्नानि ६७ नुपाश्नामिपृथक्पृथक यज्ञभागानहंसर्वा

ममदेवावशानुगाः ममत्रैलोक्यमखिलं ९९ सयदा
हशृणुष्वतत् निर्जिताखिलदैत्यारिः यस्सदादेवयोनिषु
दु अव्याहताज्ञः सर्वा ९५ त्वत्सकाशमिहागतः दूतोहंप्रेषि
तस्तेन त्रैलोक्येपरमेश्वरः देविदैत्येश्वरःशुंभ ९४ दूतउ
वाच ९३ श्लतांमधुरयागिरा तांदेवी ततःप्राह शैलो च
द्देशेतिशोभने सतत्रगत्वायत्रास्ते ९२ तथाकार्यंत्वयालघु
यथाचाभ्येतिसंप्रीत्या सागत्वावचनान्मम इतिचेतिचवक्त
व्या ९१ दूतंदेव्यामहासुरः प्रेषयामाससुग्रीवं सतदाचं

चं. उमुंडयोः निशम्येति वचः शुंभः ६० ऋषिरुवाच ५९ ।
३३ त्वयाकस्मान्नगृह्यते स्त्रीरत्नमेषाकल्याणी समस्तान्या
हृतानिते एवंदैत्येंद्ररत्नानि ५८ मग्निशौचेचवाससीव
ह्निरपिददौतुभ्यं समस्तारत्नजातयः निशुंभस्याब्धिजाता
श्च ५७ भ्रातुस्तवपरिग्रहे पाशः सलिलराज^ शक्तिरीश स्य
त्वयाहृता मृत्योरुत्क्रांतिदानाम ५६ यः पुरासीत्प्रजापतेः
तथायंस्यंदनवरो कांचनस्रावितिष्ठति छत्रंतेवारुणंगेहे
५५ मालामम्लानपंकजां किंजल्किनींददौचाब्धिः समा।

नीतोयनेश्वरात् निधिरेषमहापद्म ५४ यदासीद्देवधर्मो
द्भुते रत्नभूतमिहानीतं मेतत्तिष्ठति तेगगने विमानेद्दमसं
युक्त ५५ तथैवोच्चैःश्रवादयः पारिजाततरुश्चायं गज
रत्नं पुरंदरात् ऐरावतः समानीतो ५६ सांप्रतं तानि ते गृ
हे त्रैलोक्ये तु समस्तानि गजाश्वादीनि वैश्रमो यानि
रत्नानि मण्याद्यो ५७ तां भवान्द्रष्टुमर्हति सा तु तिष्ठति दे
त्येंद्र द्योतयंती दिशास्त्विमा स्त्रीरत्नमतिचार्वंगी ५८ गृ
ह्यतां चाशु दैत्येश्वर जायतां काप्यसौ देवी दृष्टं केनचिदुत्तमं

चं. नैव तादृक्क्वचिद्रूपं ॥५५॥ भासयंती हिमाचलं काप्यास्ते स्त्री
२४ महाराज सुग्रीवस्य मनोहरा ताभ्यां शुंभाय चाख्याता ॥५६॥
भृत्याभ्यां शुंभनिशुंभयोः ददर्श चंडो मुंडश्च विभ्राणां स्वमनोह-
रं ततो विकांपरं रूपं ॥५७॥ हिमाचलकृताश्रया कालिके-
ति समाख्याता कृष्णाभूत्सापि पार्वती तस्यां विनिर्गता
यां ॥५८॥ ततो लोकेषु गीयते कौशिकीति समस्तेषु पार्वत्या
तिः स्रुतांविका शारीरकोशाद्यतस्याः ॥५९॥ निशुंभेन परा-
जितैः देवैः समेतैः समरे शुंभदैत्यनिराकृतैः स्तोत्रमेभि

तत्क्रियते ४४ समुद्भूताब्रवीत्किंवा शारीरकोशात्तस्यास्याः
भवद्भिः स्तूयतेऽत्र का साब्रवीत्तान्सुरान्सभ्रू ४२ जाङ्क्व्या
नपनेटन स्तोत्रमभ्याययौ तोये देवानां तेऽत्र पार्वती एवं
सर्वाभियुक्तानां ४२ अभिवाच ४१ सर्वोपद्रोभक्तिवि
नम्रमूर्तिभिः या च स्तुता तत्क्षणमेवह्नतिनः रम्याभिरी
शा च सहैर्नमस्यते यासांप्रतं चोद्धृतैर्दैत्यतापि॰ ४० सु तै
भानिभद्राणि मिह्नत्वचापटः करोत्तमानः शुभहेतुरीश्व
री नथ्या सहैर्द्रोणादिने शुभसेविता स्तुता सहैः पूर्वमभीष्टसंश्रयात् २९

चं.
३५

नमस्तस्यैनमोनमः ३८ नमस्तस्यै ३७ नमस्तस्यै मेत
द्व्याप्यस्थिताजगत् चितिरूपेणयाकृत्स्न ३६ व्याप्त्यै
देव्यैनमोनमः भूतेषुसततंतस्यै भूतानामखिलेषुया
इंद्रियाणामधिष्ठात्री ३५ नमस्तस्यैनमोनमः ३४ न
मस्तस्यै ३३ नमस्तस्यै भ्रांतिरूपेणसंस्थिता यादेवी
सर्वभूतेषु ३२ नमस्तस्यैनमोनमः ३१ नमस्तस्यै ३०
नमस्तस्यै मातृरूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु २९
नमस्तस्यैनमोनमः २८ नमस्तस्यै २७ नमस्तस्यै त

ष्टिरूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु २६ नमस्तस्यै
नमोनमः २५ नमस्तस्यै २४ नमस्तस्यै दयारूपे
णसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु २३ नमस्तस्यैनमोन
मः २२ नमस्तस्यै २१ नमस्तस्यै स्मृतिरूपेणसंस्थि
ता यादेवीसर्वभूतेषु २० नमस्तस्यैनमोनमः १९
नमस्तस्यै १८ नमस्तस्यै वृत्तिरूपेणसंस्थिता यादेवी
सर्वभूतेषु १७ नमस्तस्यैनमोनमः १६ नमस्तस्यै १५
नमस्तस्यै लक्ष्मीरूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु १४

दे.
२८

नमस्तस्यैनमोनमः १३ नमस्तस्यै १२ नमस्तस्यै कांति
रूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु ११ नमस्तस्यैनमोनमः
नमस्तस्यै १० नमस्तस्यै ९ श्रद्धारूपेणसंस्थिता यादे
वीसर्वभूतेषु ८ नमस्तस्यैनमोनमः ७ नमस्तस्यै ६ ।
नमस्तस्यै शांतिरूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु ५
नमस्तस्यैनमोनमः ४ नमस्तस्यै ३ नमस्तस्यै लज्जारू
पेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु २ नमस्तस्यैनमोनमः
१ नमस्तस्यै ३०० नमस्तस्यै जातिरूपेणसंस्थिता या

देवीसर्वभूतेषु ९९ नमस्तस्यैनमोनमः ९८ नमस्तस्यै ९७
नमस्तस्यै शांतिरूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु ९६
नमस्तस्यैनमोनमः ९५ नमस्तस्यै ९४ नमस्तस्यै तृष्णा
रूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु ९३ नमस्तस्यैनमो
नमः ९२ नमस्तस्यै ९१ नमस्तस्यै जातिरूपेणसंस्थिता
यादेवीसर्वभूतेषु ९० नमस्तस्यैनमोनमः ८९ नमस्तस्यै ८८
नमस्तस्यै छायारूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु ८७
नमस्तस्यैनमोनमः ८६ नमस्तस्यै ८५ नमस्तस्यै त्व

दे.
३१

धारूपेणसंस्थिता यादेवीसर्वभूतेषु २४ नमस्तस्यैन
मोनमः २३ नमस्तस्यै २२ नमस्तस्यै निद्रारूपेणसं
स्थिता यादेवीसर्वभूतेषु २१ नमस्तस्यैनमोनमः नम
स्तस्यै २० नमस्तस्यै १९ [redacted] बुद्धिरूपेणसंस्थिता
यादेवीसर्वभूतेषु १८ नमस्तस्यैनमोनमः १७ नमस्तस्यै १६
नमस्तस्यै चेतनेत्यभिधीयते यादेवीसर्वभूतेषु १५ न
मस्तस्यैनमोनमः १४ नमस्तस्यै १३ नमस्तस्यै विष्णु
मायेतिशब्दिता यादेवीसर्वभूतेषु १२ देव्यैकृत्यैनमोन

मः नमोजगत्प्रतिष्ठायै नतास्तस्यैनमोनमः सुप्रतिसो॥
ष्ठातिरोहायै ७२ श्रद्धायैसततंनमः ख्यात्यैतथैवकृष्णा
यै सारायैसर्वकारिण्यै दुर्गायैदुर्गपारायै ७० शर्वाण्यै
तेनमोनमः मैत्र्यैत्यैभूभृत्तांलक्ष्म्यै सिद्ध्यैकूर्म्यैनमोनमः क
ल्याण्यैप्रणतांवृद्ध्यै ८९ स्वाहायैसततंनमः ज्योत्स्नायैचेंद्र
रूपिण्यै गौर्य्यैधात्र्यैनमोनमः रौद्रायैनमोनित्यायै ६८
नियताःप्रणतास्मता नमःप्रकृत्यैभद्रायै शिवायैसततं
नमः नमोदेव्यैमहादेव्यै ६७ देवाऊचुः ६६ विश्वमायां

चं. प्रतपूतु: जग्मुस्तत्र ततो देवी हिमवंतं नगेश्वरं इतिकृ
२८ त्वा मतिं देवा ६५ तत्त्वगाणाव्यरमापदः भवतीनाशयिष्या
मि यच्चापदस्मरतः ताखिलाः तयास्माकं वरोदत्तो ६४ ।
संस्मरंत्यपराजिताम महासुराभ्यां ततो देवी त्वाभ्यां सर्वे
निराकृताः हृताधिकारास्त्रिदशा ६३ शुम्भराज्याः पराजि
ताः ततो देवा विनिर्द्धूता चक्रतुर्वह्निकर्म च तावेव पवन
र्द्धिं च ६२ चक्राते वरुणस्य च कौबेरमथ याम्यं च दधिका
रं तथैन्दवं तावेव सूर्यतां तद्व ६१ हृता मदबलाश्रयात ।

त्रैलोक्यं यज्ञभागाश्च समस्ताभ्यां शचीपतेः पुरा सुंभ
निसुंभाभ्यां ऋषिरुवाच ९९ ध मार्कंडेपुराणे साव
र्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये ॥ यथावत्कथयामि ते त य
स्कृष्टाश्रमयाख्याते देवानामुपकारिणी रक्षणाय
च लोकानां ५८ तथा सुंभनिसुंभयोः वधाय दुष्टदैत्या
नां समुद्भूताय था भवत् पुनश्च गौरीदेहात्सा ५७ जग त्
त्रयहितैषिणी देवी देवशरीरेभ्यो संभूता साय था पुरा
स्तो त कथितं भूप ५८ वभूवांतर्हिता नृप तथैवसकाभ

चं॰ ३९ द्रकाली जगतोर्थेतथात्मनः इतिप्रसादितादेवैः ५५
ऋषिरुवाच ५४ भवेथाः सर्वदांबिके वृद्धयेस्मत्प्रसन्ना
त्वं धनदारादिसंपदां तस्यवित्तर्द्धिविभवैः ५३ त्वांस्तोष्य
त्यमलानने यश्चमर्त्यस्तवैरेभि र्हिंसेथाःपरमापदः सं
स्मृतासंस्मृतात्वंनो ५२ त्वयास्माकंमहेश्वरि यदिवापि
वरोदेय स्माकंमहिषासुरः यदयंनिहतःशत्रु ५१ न
किंचिदवशिष्यते भगवत्याकृतंसर्वं ५० देवाऊचुः ४९
यदस्मत्तोभिवांछितं व्रियतांत्रिदशास्सर्वे ४८ देव्युवाच ४७

समस्तान्प्रणतान्सुरान् प्राहप्रसादसुमुखी दिव्यैर्धूपै
स्तुधूपिता भक्त्यासमस्तैस्त्रिदशैः ४६ तथागंधानुलेपनैः
अर्चिताजगतांधात्री कुसुमैर्नंदनोद्भवैः एवंस्तुतासुरैर्दि
व्यैः ४५ ऋषिरुवाच ४४ तैरस्मान्रक्षसर्वतः करपल्ल
वसंगीनि यानिचास्त्राणितेंबिके खड्गशूलगदादीनि ४३
तैरक्षास्मांस्तथाभुवम् यानिचात्यर्थघोराणि त्रैलोक्येवि
चरंतिते सौम्यानियानिरूपाणि ४२ उत्तरस्यांतथेश्वरि
भ्रामणेनात्मशूलस्य चंडिकेरक्षदक्षिणे प्राच्यांरक्षप्रती

चं.
४.

ष्टां च धर चापज्यानिः स्वनेन च घंटास्वनेन नः पाहि ।
पाहि खड्गेन चांबिके शूलेन पाहि नो देवि. ३० मस्माक
मुन्मदसुरारिभवं नमस्ते नीता दिवं रिपुगणा भयमप्य
पास्तं त्रातं त्वया समरमूर्द्धनि तेपि हत्वा त्रैलोक्यमेतद
खिलं रिपुनाशनेन २५ त्वय्येव देवि वरदे भुवनत्रयेपि ।
चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता च दृष्टा रूपं च शत्रुभयकार्यति
हारि कुत्र केनोपमा भवतु तेस्य पराक्रमस्य २८ वैरिष
पि प्रकटितैव दया त्वयेत्थं दीर्घं च हन्त हतदेवपराक्रमा

णां रूपं तथैतदविचिंत्यमतुल्यमन्यैः दुर्वृत्तवृत्तशमने
तव देवि शीलं २३ योग्याननं तव विलोकयतां तदेतत्
यन्नागता विलयमंशुमदिंदुखंड शूलाग्रकांतिनिवहे
न दृशोसुराणां खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः॥
२४ इत्थं मतिर्भवति तेष्वपि तेतिसाध्वी लोकान्प्रयांतु रिपु
वोपि हि शस्त्रपूता सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि शस्त्रं
दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म २५ मत्वेति नूनमहिता
न्विनिहंसि देवि संग्राममृत्युमधिगम्य दिवं प्रयांतु कुर्वन्तु

चं.
४१

नामनरकायचिरायपापं एभिर्हतैर्जगदुपैतिसुखंतथैते
षुसर्वोपकारकरणायसदार्द्रचित्ता दारिद्र्यदुःखभयहा
रिणिकात्वदन्या स्वस्यैःस्मृतामतिमतीवशुभांददासि ।
दुर्गेस्मृताहरसिभीतिमशेषजंतोः २२ लोकत्रयेपिफलदा
नन्तुदेवितेन स्वर्गंप्रयातिचततोभवतीप्रसादात्त्वयस्मादतः
प्रतिदिनंसुकृतीकरोत धर्म्याणिदेविसकलानिसदैवक
र्म्म २२ येषांसदाभ्युदयदाभवतीप्रसन्ना यन्यास्तएवनि
भृतात्मजभृत्यदारा तेषांयशांसिनचसीदतिधर्मवर्गः ते

सम्मताजनपदेषुधनानितेषां ३१ नीतंबलंसुविपुलंम
हिषासुरस्य विज्ञातमेतदधुनैवयदस्तमेतन् सद्योविना
शयसिकोपवतीकुलानि देविप्रसीदपरमाभवतीभवाय
ग्य ३० कैर्जीवतेहिकुपितांतकदर्शनेन प्राणान्मुमोचमहि
षस्तदतीवचित्रं उद्यच्छशांकसदृशच्छवियन्नसद्यः दृ
ष्ट्वातुदेविकुपितंभ्रुकुटीकराल २९ वक्त्रंविलोक्यसहसा
महिषासुरेण अत्यद्भुतंप्रहृतमात्तरुषातथापि बिंबा
नुकारिकनकोत्तमकांतिकांतम् ईषत्सहासममलंपरिपूर्णचंद्र २८

चं. गौरीत्वमेवशशिमौलिकृतप्रतिष्ठा श्रीःकैटभारिहृदयै
४२ ककृताधिवासा दुर्गासिदुर्गभवसागरनौरसंगा मेधासि
देविविदिताखिलशास्त्रसारा २३ वार्तासिसर्वजगतांप
रमार्तिहंत्री देवीत्रयीभगवतीभवभावनाय मुद्गीथरम्य
पदपाठवतांचसाम्नां शब्दात्मिकासुविमलर्ग्यजुषांनिधान
२४ विद्यासिसाभगवतीपरमाहिदेवि मोक्षार्थिभिर्मुनिभिर
स्तसमस्तदोषैः अभ्यस्यसेसुनियतेंद्रियतत्वसारैः यामुक्ति
हेतुरविचिंत्यमहाव्रताच २५ हृद्यार्थसेत्वमतएवजनैःस्व

याच स्वाहासिवैपितृगणस्यचतृप्तिहेतु तृप्तिंप्रयाति
सकलेषुमखेषुदेवि यस्याःसमस्तसुरतासमुदीरणेन
२४ सव्याकृताहिपरमाप्रकृतिस्त्वमाद्या सर्वाश्रयाखि
लमिदंजगदंशभूत नैत्तायसेद्धरिहरादिभिरप्यपारा ।
हेतुःसमस्तजगतांत्रिगुणापिदोषैः २३ सर्वेषुदेव्यसुर
देवगणादिकेषु किंचाहवेषुचरितानितवाद्भुतानि ॥
किंचातिवीर्यमसुरक्षयकारिभूरि किंवर्णयाममतवद्रूप
मचिंत्यमेतत् २२ तांत्वाननतास्मपरिपालयदेविविश्वम॥

चं.
५२

श्रद्धासतांकुलजनप्रभवस्यलज्जा पापात्मनांकृतधि
यांहृदयेषुबुद्धिः याश्रीःस्वयंसुकृतिनांभुवनेष्वलक्ष्मीः
२१ नाशायचाशुभफलस्यमतिंकरोतु साचण्डिकाखि
लजगत्परिपालनाय ब्रह्मादयश्चनहिवक्तुमलंबलंच
यस्याःप्रभावमतुलंभगवाननन्तो २० भक्त्यानताःस्म
विदधातुशुभानिसानः नामंविकामखिलदेवमहर्षि
पूज्यां निःशेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या देव्यायया
ततमिदंजगदात्मशक्त्या १९ वाग्भिप्रहृष्टपुलकोऽहम

चासुरेन्द्राः तांस्तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा तस्मि
न्दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या शक्रादयः सुरगणा निह
तेतिवीर्ये । ऋषिरुवाच ॥ ३ ॥ इतिमार्कंडेयपु
राणेसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येमहिषासुरवधः ७
ननृतुश्चाप्सरोगणाः जगुर्गंधर्वपतयो सह दिव्यै
र्महर्षिभिः तुष्टुवुस्तां सुरा देवी । सकला देवतागणाः
प्रहर्षं च परं जग्मुः दैत्यसैन्यं ननाशयत् ततो हाहाकृ
तं सर्वं । शिरश्छित्वा निपातितः तया महासिना देव्या ।

दे. युध्यमानोमहासुरः अर्द्धनिःक्रांतएवासौ ।४ देव्या
४४ वीर्येणासंवृतः अर्द्धनिःक्रांतएवाति तयानिजमुखात्ततः
ततःसोऽपिपराक्रांतः ४ शूलेनैनमताडयत् पादेनाक्रम्य
कंठेच साजघानमहासुरं एवमुक्त्वासमुत्पत्य ।३ ऋ
षिरुवाच ।१ गर्जिछ्यन्याशुदेवताः मयात्वयिहतेत्रैव।
व मधुयावत्पिबाम्यहं गर्जगर्जक्षणंमूढ ।१ देव्युवाच ।
मुखेव्राणाकुलात्तरम् उवाचतंमदोद्धूत घूर्णायतीशरो
त्करैः साचतान्प्रहितांस्तेन ६ चंडिकाप्रतिमूधरान् ।

विषाणाभ्यांचविक्षेप बलवीर्य्यमदोद्धतः ननर्दचा
सुरःसोपि ७ जहासारुणलोचना पपौपुनःपुनश्चैव
चंडिकापानमुत्तमं ततःक्रुद्धाजगन्माता ६ त्रैलोक्यस
चराचरम् तथैवतोभयामास माहिषंवपुरास्थितः त
तोमहासौभूयो ५ खड्गेननिरकृंततः कर्षतस्तुकरेदे
वी तंचकर्षजगर्जेच करेणाचमहासिंहं ५ ततःसोभ्यम
हागजः तंखड्गचर्मेणासार्द्धं देवीचिच्छेदसायकैः तत
एवासुरुरूपं ३ खड्गपाणिरदृश्यत छिन्नतितावसुरूपः

चं.

१५

यावत्तस्याम्बिकाशिरः ततःसिंहोभवत्सद्यो २ सोपिब
द्धोमहामृधे तत्याजमाहिषंरूपं तंबबंधमहासुरं सा
क्षिप्त्वातस्यवैपाशं १ तद्वधायतदाकरोत् दृष्ट्वासाचंडि
काकोपं मापतंतंमहासुरं इतिक्रोधसमाध्मात २७ नि
पेतुर्नभसोचलाः श्वासानिलास्ताःशतशो खंडंखंडंययु
र्घनाः धुतशृंगविभिन्नाश्च २६ प्लावयामाससर्वतः १
लांगूलेनाहतश्चाब्धिः महीतस्यव्यशीर्यत वेगभ्रमण
विक्षुण्णा २५ श्चिक्षेपचननादच शृंगाभ्यांपर्वतानुच्चैः १

खुरक्षुण्णमहीतलः सोपिकोपान्महावीर्य्यः २४ कोपंच
क्रेततोंबिका सिंहस्तंमहादेव्याः सम्भ्यधावतसोसुरः
निपात्यप्रमथानीक २५ पातयामासभूतले निःश्वास
पवनेनान्यान् नादेनभ्रमणेनच वेगेनकांश्चिदपरान् २६
शृंगाभ्यांचविदारितान् लांगूलताडिताश्चान् खुरैरपै न्या
स्तथापरान् कांश्चितंउप्रहारेण २७ त्रासयामासतान्गणा
न् माहिषेणस्वरूपेण स्वसैन्येमर्द्दिषासुरः एवंसंदीय
मानेन २८ पाशैर्निश्चेयमतयं दुर्द्धंडुर्मदंवचोभो पातया

चं. मासवैशिरः विडालस्यासिनाकायात् ९२ जघानपरमे।
४९ श्वरी त्रिनेत्रंचत्रिशूलेन तथैवचमहाहनुं उग्रास्यमुग्र
वीर्यंच ९१ बाणैस्ताम्रंतथांधकं बाष्कलंभिंदिपालेन
चूर्णयामासचोद्धतं देवीक्रुद्धागदापातै ९० करालश्च।
निपातितः दंतमुष्टितलैश्चैव शिलावृक्षादिभिर्हतः उ
दग्रश्चरणेदेव्या ८९ चामरस्यपृथक्कृतं करप्रहारेण
शिर निपातश्शृगारिणा ततोवेगात्तदुत्पत्य ८८ ॥
प्रहारैरतिदारुणैः युयुधातेतिसंरब्धौ तस्मान्नागान्म

हींगतौ युध्यमानौ ततस्तौ तु ८३ तेनोच्चैस्त्रिदशारिणा
बाहुयुद्धेन युयुधे गजकुंभांतरेस्थितः ततः सिंहः समु
त्पत्य ८८ बाणैस्तदपि साच्छिनत् चिक्षेपचामरः शूलं
दृष्ट्वाक्रोधसमन्वितः भग्नांशक्तिंनिपतितां ८५ पातया
मासनिष्प्रभां हुंकाराभिहतांभूमौ देव्यास्तामंबिकाद्रु
तम् सोपिशक्तिंमुमोचाथ ८४ चामरस्त्रिदशार्दनः ।
श्चाजगामगजारूढ महिषस्यचमूपतौ हतेतस्मिन्म
हावीर्ये ८२ शूलंसचमहासुरः तेनतच्छतधानीतं ॥

चं.
८७

देवीशूलममुंचत दृष्ट्वातदापतच्छूलं १८ रविबिंबमि
वांबरात् जाज्वल्यमानंतेजोभी भद्रकाल्यांमहासुरः
चिक्षेपचततस्तत्त १९ कोपादरुणलोचनः ततोजग्रा
हशूलेस पफालतपनेटन तस्याःखड्गोभुजंप्राप्य
२० देवीमप्यतिवेगवान् आजघानभुजेसव्ये तीक्ष्णा
धारेणामूर्द्धनि सिंहमाहत्यखड्गेन २१ खड्गचर्मधरो।
सुरः अभ्यधावततोदेवी हतास्योद्दतसारथिः सक्षि
प्तचपन्नाविरथो २२ छिन्नचपन्चानमाशुगैः विध्याय

चैवंगात्रेषु ध्वजंचातिसमुच्छ्रितं चिच्छेदचधनुःसद्यो
७७ यंतारंवाजिनोरथम् जघानतुरगान्बाणैः लील
यैवशिरोत्कराण तस्यच्छिन्नात्ततोदेवी ७८ तोयवर्षेण
तोयदः यथामेरुगिरेःशृंगं ववर्षसमरेसुरः सदेवी
शरवर्षेण ७९ यथोयोद्धुमथांबिका सेनानीस्तत्र
रु कोपात्समवलोक्यमहासुरः निहन्यमानंतत्सैन्य ८० ।
ऋषिरुवाच इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्वंतरेदे
वीमहात्म्ये ८८ पुष्पवृष्टिमुचोदिवि यथैषांतत्रदेवाः कु

चं· तेयुद्धंतथासुरैः देव्यागणैश्चैतैस्तत्र ६८ मसूनिवविचि
५८ न्वति शरीरेभ्योमरारीणाम् उत्सृजन्धुतकेसरः सचसिं
होमहानादं ६२ स्तृणदारुमहाचयं निन्येतत्क्षयंयथावह्नि
मसुराणांतथांबिका क्षणेनतन्महासैन्य ६९ बाणा।
णासुरवाजिनां मध्येचासुरसैन्यस्य सद्यस्तत्रप्रसुस्रुवुः
शोणितौघामहानद्यः ६५ यत्राभूत्समहारणः क्षणाम्या
साभवनत्र रक्तैश्चैवसंदरा पातितैरथनागाश्चै ६४ ।
देवीमन्येमहासुराः निहृतिहेतिभार्गवतो शङ्खशब्दैर्हि

५४

पाणयः कबंधाश्छिन्नशिरसः ८७ युद्धेत्वर्ध्यल्लयाश्रि
ताः नन्दनश्चापरेतत्र गृहीतपरमायुधाः कबंधायुद्ध
र्धुर्देव्या ८८ पतितापुनरुत्थिताः छिन्नेपिचान्येशिर
सि केचिद्देव्याद्विधाकृताः एकबाहूत्रिचरणाः ८९
पेतुर्भूर्ध्वोमहासुराः विछिन्नजंघास्तथापरे मध्येमध्येवि
दारिताः शिरांसिपेतुरन्येषा ९० छिन्नग्रीवास्तथापरे
केषांचिद्धृदयेवक्षिन्नाः ममज्जुस्त्रिदशार्दनाः सेनान्त
कारिणः प्राणान ९१ कृताः केचिद्रणाजिरे निरंतराः

च.
४९

शरौघेण भिन्नाःशूलेनवक्षसि केचिन्निपतिताभूमौ
५८ मुशलेनभृशंहताः वेमुश्चकेचिद्रुधिरं गदयाभुवि
शेरते विपोथितानिपातेन ५७ खड्गपातैस्तथापरे
केचिद्द्विधाकृतास्तीक्ष्णैः बद्ध्वाचान्यानकर्षयत् असु
रान्भुविपाशेन ५६ घंटास्वनविमोहितान् पातयामा
सचैवान्यान् निजघानमहासुरान् खड्गादिभिश्चशत
शो ५५ गदयाशक्तिवृष्टिभिः ततोदेवीत्रिशूलेन ।
तस्मिन्युद्धमहोत्सवे मृदंगाश्चतथैवान्ये ५४ गणाःशं

खांस्तथापरे अवादयंतपटहान् देवीशस्त्रप्रहर्षिताः
नाशयंतोसुरगणान् ५३ भिंदिपालासिपट्टिशैः यु
युधुस्तेपरश्वभिः गणाः शतसहस्रशः तएवसद्यःसं
भूता ५४ युध्यमानारणोंबिका निःश्वासान्मुमुचेयांश्च
वनेष्विवहुताशनः चचारासुरसैन्येषु ५५ देव्यावाह
नकेसरी सोपिक्रुद्धोधुतसटो शस्त्राण्यसुराणिचेश्वरी
मुमोचासुरदेहेषु ५६ स्तूयमानासुरर्षिभिः प्रना।
दस्माननादेवी निजशस्त्रास्त्रवर्षिणी लीलयैवप्रचिक्रेद ५७

चं.
५.

शस्त्राण्यस्त्राणि चंडिका सापि देवी ततस्तानि तेनांदंहे
प्रचक्रमुः दैवीविघ्नप्रहारैस्त ४८ केचिन्माशांस्तणापरे
केचिच्च चितिपुः शक्तीः खङ्गः परशुपट्टिशैः युयुधुः सं
युगे देव्या ४० शक्तिभिर्भुशलैस्तथा तोमरैर्भिंदिपाल
स्य तत्राभून्महिषासुरः हयानांच वृतो युद्धे ४९ रथानां
दंतिनां तथा कोटिकोटिसहस्रैस्त सहसत्रमहासुराः
युयुधुः संयुगे देव्या ४५ रथनागहयैर्वृताः अन्येच तत्रा
युतशो रथानां परिवारितः युयुधः संयुगे तत्र ४५ पं

वाषड्भिरथायुतैः विडालाख्योयुतानांच युद्धेतस्मिन्न
युध्यत वृतोरथानांकोट्याच ४६ रनेकैः परिवारितः
गजवाजिसहस्रौघै बाष्कलोयुयुधेरणे अयुतानांशतैः
षड्भिः रसिलोमामहासुरः पंचाशद्भिश्चनियुतै सहस्रे
णमहाहनुः अयुध्यतायुतानांच ४७ रुदग्राख्योमहासु
रः रथानामयुतैः षड्भि श्चतुरंगबलान्वितः युयुधेचाम
रैश्चान्यै ४८ श्चिक्षुराख्योमहासुरः महिषासुरसेनानी ।
राटीपितदिगंतरं पाशासैववड्धामुकै ४९ तयादेव्यास्त

चं. र्द्विषां ततः प्रववृते युद्धं समंताद्व्याप्य संस्थिताम् दि
५२ शो भुजसहस्रेण ३८ धनुर्ज्यानिःस्वनेन तां क्षोभिता
शेषपातालां किरीटोल्लिखितांबराम् पादाक्रांत्यानत
भुवं ३७ व्याप्तलोकत्रयां त्विषा सददर्श ततो देवी म
शेषैरसुरैर्वृतः अभ्यधावत तं शब्द ३६ आभाष्य महिषा
सुरः आः किमेतदिति क्रोधा समुत्तस्थुरुदायुधाः स
न्नद्धाखिलसैन्यास्ते ३५ त्रैलोक्यममरारयः दृष्ट्वा सम
स्तं संक्षुब्धं भक्तिनम्रात्ममूर्तयः तुष्टुवुर्मुनयश्चैनां ३४

तामूचुः सिंहवाहिनीम् जयेति देवाश्च मुदा सकला
श्च महीधराः चचाल वसुधा चेलुः ४२ समुद्राश्च
कंपिरे चुक्षुभुः सकला लोकाः प्रतिशब्दो महानभूत्
अमायतातिमहता ४३ कृत्स्नमापूरितं नभः तस्या
नादेन घोरेण साट्टहासं मुहुर्मुहुः सम्मानिता ननादो
च्चैः ४४ भूषणैरायुधैस्तथा अन्यैरपि सुरैर्देवी धनेशः
पृथिवीमिमां नागहारं ददौ तस्यै ४५ महामणिविभूषि
तं शेषश्च सर्वनागेशो पानपात्रं धनाधिपः ददावस्यै

वं.
५२ स्तरणा २४ रत्नानिविविधानिच हिमवान्वारुणेसि
हं पंकजंचातिशोभनं शरदृज्जलधिस्लेष्य २५ शि
रस्तुरसिचापरां अम्लानपंकजांमालां तथाभेद्यंच
दंशनं अस्त्राण्यनेकरूपाणि २७ पारुंचातिनिर्म
लं विश्वकर्मादत्तवान्सो समस्ताष्टांगुलीषुच अंगुली
यकरत्नानि २८ ग्रैवेयकमनुत्तमं नृपश्रीविमलोत
रा द्व:केयूरान्सर्वबाहुषु अर्द्धचंद्रंतथाशुभ्रं २९ कुंडले
कटकानिच चूडामणिंतथादिव्यं मंजीरेचतथांबरे

क्षीरोदश्चामलंहारं २४ तस्याश्चर्मंचनिर्मलं काल
श्चदत्तवान्खड्गं निजरश्मीन्दिवाकरः समस्तरोमकू
पेषु २५ ददौब्रह्माकमंडलुं प्रजापतिश्चाक्षमालां ।
पाशंचाम्बुपतिर्ददौ कालदंडंयमोददौ २६ घंटामैरा
वताद्गजात् ददौतस्यैसहस्राक्षो कुलिशादमराधिपः
वज्रमिन्द्रःसमुत्पाद्य २७ बाणपूर्णेतथेषुधी मारुतो
दत्तवांश्चापं ददौतस्यैहुताशनः शूलंचवरुणःश
क्तिं २८ समुत्पाद्यस्वचक्रतः चक्रंचदत्तवान्कृष्णः ॥

ददौतस्मैपिनाकधृक् शूलंशूलाद्विनिःकृष्य १९।
रमरामहिषार्दिताः तांविलोक्यमुदंप्रापु तेजोराशि।
समुद्भवां ततःसमस्तदेवानां १८ संभवस्तेजसांशिवा
अन्येषांचैवदेवानां श्रवणावनिलस्यच भ्रुवौचसंध्य।
योस्तेजः १७ तथापावकतेजसा नयनत्रितयंजज्ञे प्रा
जापत्येनतेजसा तस्यास्तुदंताःसंभूताः १६ कौवेरेण
चनासिका वसूनांचकरांगुल्यः तदंगुल्योर्कतेजसा।
ब्रह्मणस्तेजसापादौ १५ नितंबस्तेजसाभुवः वारुणे

नवजंघोरू मध्यंचैंद्रेणाचाभवत् सौम्येनस्तनयोर्यु
ग्मं २४ बाहवोविस्नुतेजसा याम्येनचाभवन्केशा ।
स्तेनाज्जायतमन्मुखं वरदभ्रूः कोभवंतेज २३ व्यामलो
कत्रयंविग्धा एकस्यतदभून्नारी सर्वदेवशरीरजम ।
यतलेतत्रतनेजः २२ ज्वालाव्याप्तदिगंतरं ददृशुस्ते
सुरास्तत्र ज्वलंतमिवपर्वतं अतीवतेजसः कूटं २१
स्तस्मैवकोसमगाकृता निर्गतंसुमहत्तेज शक्रादीनांश
रीरतः अन्येषांचैवदेवानां २० ब्रह्मणःशंकरस्यच नि

चं. ५७ श्वक्रामममहृततेजो चक्रिणोवदनात्ततः ततोतिकोपपू
र्णस्य ११ भ्रुकुटीकुटिलाननौ चक्रुश्वकोपंशंभुश्च व
चांसिमधुसूदनः इत्थंनिशम्यदेवानां १२ वदस्तस्यवि
चिंत्यतां शरणंवंप्रपन्नास्मो ममरारिविचेष्ठितं एतद्वः
कथितंसर्वं १३ महिषेणाद्दुरात्मना विचरंतियथामर्त्या
तेनदेवगणाभुवि स्वर्गान्निराकृताःसर्वे १४ स्वयमेवा
धितिष्ठति अन्येषांचाधिकारान्स यमस्यवरुणस्यच ।
सूर्येंद्राग्न्यनिलेंदूनां १५ देवाभिभवविस्तरम् त्रिदशाः

कथयामासतुः महिषासुरचेष्टितं यथाहृतंतयोस्तदन् ४
यत्रेशागाहउध्वजौ पुरस्कृत्यगतास्तत्र पद्मयोनिंप्रजाप
तिं ततःपरा[illegible]तादेवाः ३ निंद्रोभून्महिषासुरः जित्वा
वसकलान्देवा देवसैन्यंपराजितम् तत्रासुरैर्महावीर्यैः २
देवानांचपुरंदरे महिषेसुराणामधिपे पूर्णमब्दशतं।
पुरा ॐ देवासुरमभूद्युद्धं १ ऋषिरुवाच १ इतिमार्कं
डेयपुराणेसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येमधुकैटभ
वधः ॥ भूयः शृणुवदामिते प्रभावमस्यादेव्यास्त्व

चं.
५५

ब्रह्मणासंस्तुतास्त्वयं एवमेषामनुत्पन्ना ९ जद्य
नेशिरसीनयोः कृत्वाचक्रेणवैछिन्ने शंखचक्रगदा
भृता तथेत्युक्ताभगवता २ ऋषिरुवाच १ सलिलेन
परिप्लुता ग्रावांजहि नयत्रोर्वी भगवान्कमलेक्षणः ।
त्रिलोकनाथ्यांगादितो १०० सर्वमापोमयंजगत् वंचिता
भ्यामितितदा ५५ ऋषिरुवाच ५८ एतावद्धिवृत्तंमम कि
मन्येनवरेणात्र ५६ ममवध्यावुभावपि भवेतामद्यमेत
द्यौ ५७ श्रीभगवानुवाच ५८ त्रियतामितिकेशवं उक्तवा।

नौ वरोस्मत्तो ४८ महामायाविमोहितौ तावप्यतिबलो
न्मत्तौ बाहुप्रहरणो विभुः पंचवर्षसहस्राणि ४७ यु
युधे भगवान्हरिः समुत्थाय ततस्ताभ्यां ब्रह्माणं जनि
तोद्यमौ क्रोधरक्तेक्षणावत्तुं ४६ अतिवीर्यपराक्रमौ ।
ना मधुकैटभौ दुरात्मा ततः स ददृशे च तौ एकार्णवेहिशय
नात् ४५ तया मुक्तो जनार्दनः उत्तस्थौ च जगन्नाथ ब्रह्म
णो व्यक्तजन्मनः निर्गम्य दर्शने तस्थौ ४४ हृदयेभ्यस्तथो
रसः नेत्रास्यनासिकाबाहु निहन्तुं मधुकैटभौ विष्णोः

चं.
५८

प्रबोधनार्थाय ८९ तामसी तत्र वेधसा एवं स्तुता तदा
देवी ८८ ऋषिरुवाच ८७ हंतुमेतौ महासुरौ बोधश्च
क्रियतामस्य ८६ नीयतामच्युतो लघु प्रबोधं च जगत्स्वा
मी असुरौ मधुकैटभौ मोहयैतौ दुराधर्षौ ८५ रुदारैर्देवि
संस्तुता सा त्वमित्थं प्रभावैः स्वै कः स्तोतुं शक्तिमान्भवेत्
कारितास्ते यतोऽतस्त्वां ८४ अहमीशान एव च विष्णुः श
रीरग्रहणम् ८३ कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः सोऽपि निद्रावशं नी
तः ८२ जगत्पात्यत्ति यो जगत् यया त्वया जगत्स्रष्टा ॥

62 १

सा त्वं किं स्तूयसे तदा तस्य सर्वस्य या शक्तिः ८२ सद
सद्वाखिलात्मिके यच्च किंचित्क्वचिद्वस्तु त्वमेव प
रमेश्वरी परापराणां परमा ८१ सौम्येभ्यस्त्वतिसुंदरी
सौम्यासौम्यतराशेष भुसुंडीपरिघायुधा शंखिनीचा
पिनी बाणा ८० गदिनी चक्रिणी तथा खड्गिनी शूलि-
नी घोरा त्वं शांतिः क्षांतिरेव च लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टि ७९
स्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं ह्री मोहरा
त्रिश्च दारुणा कालरात्रिर्महारात्रिः ७८ गुणत्रयविभा

चं॰ ५१ विनी प्रकृतिस्त्वंचसर्वस्य महादेवीमहासुरी महामोहा
चभगवती ११ महामेधामहास्मृतिः महाविद्यामहामाया
जगतोस्यजगन्मये तथासंहृतिरूपांते १४ स्थितिरूपा
चपालने विसृष्टौसृष्टिरूपात्वं त्वमस्यतेचसर्वदा त्व
यैतत्पाल्यतेदेवि १५ त्वयैतत्सृज्यतेजगत् त्वय्येवधा
र्यतेविश्वं त्वंदेविजननीपरा त्वमेवसात्वंसावित्री १६
यानुच्चार्याविशेषतः अर्द्धमात्रास्थितानित्या त्रिधामा
त्रात्मिकास्थिता स्वधात्वमक्षरेनित्ये १७ षट्कारः

स्वरात्मिका त्वंस्वाहात्वंस्वधात्वंहि ७२ ब्रह्मोवाच ७१
रतुलांतेजसःप्रभुः निद्रांभगवतींविष्णो ७१ स्थितिसंहा
रकारिणीम् विश्वेश्वरींजगद्धात्रीं हरिनेत्रकृतालयाम्
विबोधनार्थायहरेः ६९ मेकाग्रहृदयस्थितः तुष्टाव
योगनिद्रांतां प्रसुप्तंजनार्दनम् दृष्ट्वातावसुरौचाग्रौ ६८
स्थितोब्रह्माप्रजापतिः सनाभिकमलेविष्णोः हंतुंब्र
ह्माणमुद्यतौ विष्णुकर्णमलोद्भूतौ ६७ विख्यातौम
धुकैटभौ तदाद्वावसुरौघोरौ कल्पान्तेभगवान्प्रभुः ।

चं.
५८

आस्तीर्यशेषमभजत् ६६ जगत्येकार्णवीकृते योग
निद्रांयदाविष्णुः सानित्याप्यभिधीयते उत्पन्नेतितदालो
के ६५ आविर्भवतिसायदा देवानांकार्यसिद्ध्यर्थं बहु
धाश्रूयतांमम तथापितत्समुत्पत्तिः ६४ तयासर्वमि
दंततं नित्यैवसाजगन्मूर्तिः ६३ ऋषिरुवाच ६२ त्वत्तो
ब्रह्मविदांवर तत्सर्वंश्रोतुमिच्छामि ६१ यत्स्वरूपाय
दुद्भवा यत्स्वभावाचसादेवी साकर्मास्याश्चकिंद्विज
ब्रवीतिकथमुत्पन्ना ६० महामायेतियांभवान् भग

वत्का हि सा देवी ५९ राजोवाच ५८ सैव सर्वेश्वरेश्वरी
श्र संसारबंधहेतुः ५७ हेतुभूता सनातनी सा विद्या परमा
मुक्तेः नृणां भवति मुक्तये सैषा प्रसन्ना वरदा ५६ ज
गदेतच्चराचरं तया विसृज्यते विश्वं महामाया प्रय
च्छति बलादाकृष्य मोहाय ५५ देवी भगवती हि सा
ज्ञानिनामपि चेतांसि तया संमोह्यते जगत् महामाया
त्र हरेश्चैतत् ५४ योगनिद्रा जगत्पतेः तन्नात्र विस्मयः का
र्यो संसारस्थितिकारिणः महामायाप्रभावेण ५३

चै॰ मोहगतैर्निपातिताः तथापि ममतावशै नन्वेते किं
५९ न पश्यसि लोभात्स्वस्वोपकाराय ५६ साभिलाषाः
स्तनास्ते मातुर्यामनुजव्याघ्र पीड्यमानां पिबथा
[illegible] करणमोहादहनात्मनि ५७ पतङ्गान्कीटांश्च चतुष्पु ज्ञाने
पिपतिपश्येतान् तुल्यमन्यत्तयोर्द्वयोः मनुष्याणां
च पशूनां ५८ यत्तेषां सत्प्रतिपत्तिः ज्ञानं च तन्मनुष्या
णां पशुपतिस्मृताः यतो हि ज्ञानिनः सर्वे ५९।
किं तु तेन हि केवलं ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं प्राणिन

स्तुल्यदृष्टयः केचिद्दिवा तथा रात्रौ ४६ रात्रावंधास्त
थापरे दिवांधाः प्राणिनः केचि यांति चैवं शृण्वकारुण्यक
विषयस्य महाभाग ४७ जंतोर्विषयगोचरे ज्ञानमस्ति
समस्तस्य ४८ ऋषिरुवाच ४९ विवेकांधस्य मूढता
ममास्य च भवत्येषा ५० यन्मोहो ज्ञानिनोऽपि तत्किमे
तन्महाभाग ममत्वाकृष्टमानसौ दृष्टदोषौपि विषये ५१
ह्यावयांत्यंतदुःखितौ एवमेष तथाहं च स्नेहहीनत
याप्यति स्वजनेन च संत्यक्त ५२ दारैर्भृत्यैस्तथा स्थितः

दे. अयंचनिकृतःपुत्रैः किमेतन्मुनिसत्तम जानतोपिय
९० थाज्ञस्य ४१ राज्यांगेष्वखिलेष्वपि ममत्वंगतराज्यस्य
स्वचित्तायततांविना दुःखायन्मेमनसः ४० मिथ्याप्ये
केवटस्वतत भगवंस्तामहंप्रष्टु ३९ राजोवाच ३८ ॥
स्वकृतैर्वैश्यपार्थिवौ उपविष्टौकथाःकाश्चि ३७ य
थार्हंतेनसंविदं कृत्वातौयथान्याय्यं सचपार्थिवस
त्तमः समाधिर्नामवैश्योसौ ३६ तेमुनिंसमुपस्थितौ
ततस्तौसहितौविप्र ३५ मार्कंडेयउवाच ३४ स्तेष्वपी

तिष्ठति निष्ठुरं करोमि किं यन्न मन २३ दौर्मनस्यं च जा
यते तेषां कृते मे निःश्वासो विगुणेष्वपि बन्धुषु यत्प्रे
मप्रवणं चित्तं २२ जानन्नपि महामते किमेतन्नाभि
जानामि हार्दि तेष्वेव मे मनः पतिः स्वजन हार्दं च । २१
धनलुब्धैर्निराकृतः यैः संत्यज्य पितृस्नेहं मम ति
ष्ठतां मनः किं करोमि न बध्नाति २० भवानस्मद्गते
वचः एवमेतद्यथाप्राह २९ वैश्य उवाच २८ भगव
प्रीतिमानसं तेषु किं भवतः स्नेह २२ पुत्रदारादिभि

चं·
८१ र्द्धनैः यैर्निरस्तोभवांल्लुब्धैः २६ राजोवाच २५ दुर्वृ
त्ताः किंनुमेसुताः कथंतेकिंनुसद्वृत्ता २४ मक्षेमं
किंनुसांप्रतं किंनुतेषांगृहेक्षेम दाराणांचात्रसंस्थि
तः प्रवृत्तिंस्वजनानांच २३ कुशलाकुशलात्मिकां
सोऽहंनवेद्मिपुत्राणां निरस्तश्चाप्तबंधुभिः वनमभ्या
गतोदुःखी २२ पुत्रैरादायमेधनम् विहीनश्चधनै
र्दारैः धनलोभादसाधुभिः पुत्रदारैर्निरस्तश्च २१ ।
समुत्पन्नोधनिनांकुले समाधिर्नामवैश्योऽहं २० वैश्य

उवाच १९ प्रश्रयावनतोन्नृपम् प्रत्युवाच स तं वैश्यः
१८ भूपतेः प्रणयोदितं इत्याकर्ण्य वचस्तस्य दुर्मना
इव लक्ष्यसे सशोक इव कस्मात्वं १७ हेतुश्चागमनेत्र
कः स पृष्टस्तेन कस्त्वं भो वैश्यमेकं ददर्श सः तत्र वि
प्राश्रमाभ्यासे १६ चिंतयामास पार्थिवः एतच्चान्य
च्च सततं क्षयं कोशो गमिष्यति संचितः सोतिदुःखे
न १५ कुर्वद्भिः सततं व्ययं असम्यग्व्ययशीलैस्तैः
कुर्वंत्यन्यमहीभृतां अनुवृत्तिं ध्रुवं तेद्य १४ प्रसाद

चं. ६२ धनभोजनैः ये ममानुगतानित्यं कान्भोगानुपलप्स्य
ते ममवैरिवशंयातः स शूरहस्तीसदामदः नजाने
सप्रधानोमे धर्मतःपाल्यतेनवा मद्भृत्यैस्तैरसद्वृ
त्तैः १२ मयाहीनंपुरंहितत् मत्पूर्वैःपालितंपूर्वं म
ममताकृष्टचेतनः सोचिंतयत्तदातत्र ११ सतस्मिन्मुनि
वराश्रमे इतश्चेतश्चविचरं मुनिनातेनसत्कृतः त
स्थौकंचित्सकालंच १० मुनिशिष्योपशोभितं ॥
प्रशांतश्वापदाकीर्णे द्विजवर्यस्यमेधसः सतत्राश्र

ममहात्री ४ जगाम गहनं वनं एकाकी हयमारुह्य
हतस्वाम्यः स भूपतिः ततो मृगयाव्याजेन ८ तत्रापि
स्वपुरे ततः कोषो बलं चापहृतं दुर्बलस्य दुरात्मभिः
अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैः ७ सैस्तदा प्रबलारिभिः आक्रां
तः स महाभाग निजदेशाधिपोऽभवत् ततः स्वपुरमा
यातो ८ कोलाविध्वंसिभिर्जितः स्वैनैरपि सैन्यैर्युद्धे
प्रतिप्रबलटंडिनः तस्यैतेरभवद्युद्धं ५ कोलाविध्वं
सिनस्तथा बभूवुः शत्रवो भूपाः प्रजाः पुत्रान्तिवोरसान्

चं.
९३

तस्यपालयतः सम्यक् ४ समस्तेक्षितिमंडले सुर
थोनामराजाभूत् चैत्रवंशसमुद्भवः स्वारोचिषेंतरे
पूर्वं ३ सावर्णिस्तनयोरवेः सबभूवमहाभागः य
थामन्वंतराधिपः महामायानुभावेन २ विस्तराद्ग
दतोमम निशामयतदुत्पत्तिं योमनुःकथ्यतेऽष्टमः
ॐ सावर्णिःसूर्यतनयो १ मार्कंडेयउवाच ॥ ॥

136

7)

72

